

Handelshögskolan
VID GÖTEBORGS UNIVERSITET

Goodwill -

Svenska börsbolags tillförlitlighet vid goodwillredovisning

Vårterminen 2010

Magisteruppsats i företagsekonomi

Extern redovisning D

Handledare: Gunnar Wahlström

Författare: Emanuel Fridlund 86
Lisa Larsson 86

Författarnas tack

Vi vill passa på att rikta ett stort tack till våra handledare Gunnar Wahlström för de värdefulla synpunkter och idéer han kommit med under arbetets gång. Våra diskussioner har varit mycket givande.

Sammanfattning

Titel: Goodwill – Svenska börsbolags tillförlitlighet vid goodwillredovisning

Författare: Emanuel Fridlund och Lisa Larsson

Handledare: Gunnar Wahlström

Institution: Handelshögskolan vid Göteborgs universitet, Företagsekonomi

Bakgrund och problem

IFRS innebär en ökad grad av harmonisering och därmed också ökad jämförbarhet inom redovisningsområdet mellan företag i olika länder. Regelverket är dock principbaserat vilket innebär att reglerna måste kompletteras med professionella bedömningar. Detta i sin tur leder till olikheter i tolkningar och sätt att tillämpa standarderna. Efter införandet av IFRS år 2005 ska goodwill prövas för nedskrivningsbehov minst en gång per år istället för att skrivas av enligt plan. Värderingen av goodwillposten lämnar nu utrymme för subjektivitet varför vår forskningsfråga lyder som följer; Vilka svårigheter finns vid bedömning av tillförlitlighet i nedskrivningsprövningar av goodwill år 2009 och vilka faktorer bidrar till dessa?

Syfte

Syftet med denna studie är att undersöka möjligheten att bedöma tillförlitligheten i de goodwillberäkningar som presenteras i företagens årsredovisningar från år 2009.

Metod

Studien har en kvantitativ ansats där sjutton årsredovisningar har varit föremål för undersökningen, vars frågor inhämtats från den aktuella debatten inom ämnet. Empiri och debatt analyseras sedan ur ljuset av tidigare studier vilka presenteras i litteraturgenomgången. Denna analys leder sedan fram till en slutdiskussion.

Resultat och slutsatser

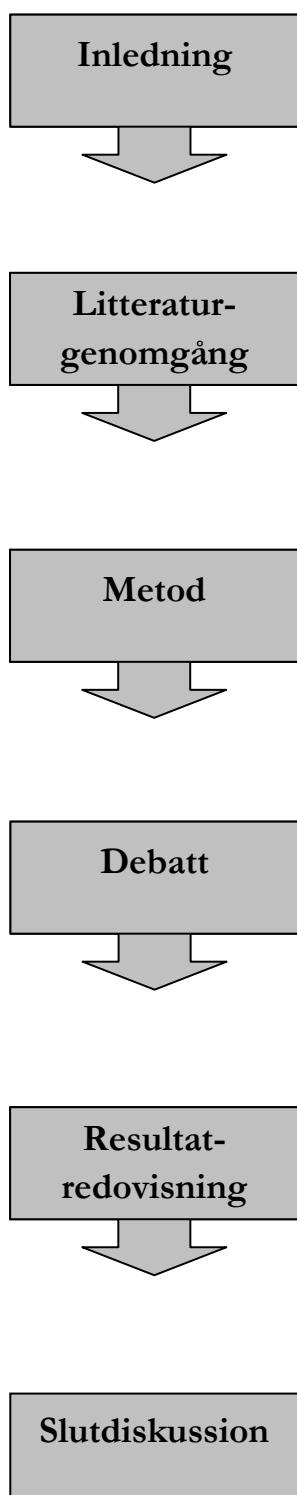
Undersökningen har baserats på svårigheter som identifierats i den aktuella debatten inom goodwillredovisning. Utifrån denna kan konstateras att IAS 36 ger stort utrymme för subjektivitet när det kommer till bland annat val av diskonteringsränta, prognostisering av framtida kassaflöden samt val av nivå på kassagenererande enheter. Detta utrymme kombinerat med de incitament som finns för att undvika nedskrivningar resulterar i att tillförlitligheten i den information som presenteras i 2009 års årsredovisningar äventyras.

Om de olika antagandena och valen däremot hade motiverats skulle läsaren givits en möjlighet att göra sina egna bedömningar varmed också tillförlitligheten hade ökat.

Förslag till vidare forskning

Det vore intressant att undersöka insatta personers uppfattningar om hur reglerna skulle kunna utformas för att uppnå en högre grad av tillförlitlighet. Ytterligare ett intressant område vore att genomföra en fördjupad studie i debattens inverkan på normgivningen.

Studiens första avsnitt beskriver problemet och dess bakgrund och syftar till att ge läsaren en inblick i ämnet, vilket senare leder fram till den forskningsfråga som avses besvaras. Vidare anges syftet och de avgränsningar studien innefattar.

I litteraturgenomgången presenteras olika teorier och beskrivningar av regelverk som senare i studien kommer att användas för att analysera och stödja de slutliga diskussionerna.

I metodavsnittet redogörs för de tillvägagångssätt som tillämpas för att uppnå studiens syfte. Med hjälp av vår beskrivning av tillvägagångssättet ska läsaren själv kunna avgöra tillförlitligheten i det resultat som studien generar.

Debattavsnittet avser att belysa de diskussioner som förs i det aktuella ämnet. På så sätt får läsaren en fördjupad inblick i ämnet och ur den beskrivna problematiken hämtas de frågeställningar som ligger till grund för den empiriska undersökningen.

I resultatredovisningen presenteras resultaten av den empiriska undersökningen vilka sedan tolkas utifrån de teorier som redogjordes för i litteraturgenomgången. Detta avsnitt kommer också att ligga till grund för studiens slutsats som presenteras i nästkommande avsnitt.

I slutdiskussionen kommer den forskningsfråga som ställdes i studiens inledande avsnitt att besvaras och de vetenskapliga bidrag som den empiriska undersökningen resulterat i presenteras. Även reflektioner över studiens slutsatser och förslag till vidare forskning återfinns i detta avsnitt.

Innehållsförteckning

1.	Inledning	1
1.1.	Problembakgrund	1
1.2.	Problemformulering	2
1.3.	Syfte	3
1.4.	Avgränsningar	3
2.	Litteraturgenomgång	5
2.1.	Debattens inverkan på redovisningsområdet	5
2.2.	Agentteorin	7
2.2.1.	Kritik till agentteorin	8
2.3.	IASB	8
2.4.	Föreställningsramen	9
2.4.1.	Kvalitativa egenskaper	9
2.5.	Uppkomsten av goodwill	10
2.6.	Tidigare IAS 36	10
2.7.	Nuvarande IAS 36	11
2.7.1.	Verkligt värde	12
2.7.2.	Nyttjandevärde	12
2.8.	Kritik till marknadsvärdering	14
2.9.	Kassagenererande enhet	14
2.10.	Upplýsningskrav enligt IFRS	15
2.11.	Subjektivitet	16
2.12.	Sammanfattning av kapitlet	17
3.	Metod	18
3.1.	Angreppssätt	18
3.2.	Val av metod	19
3.3.	Datainsamling	19
3.4.	Urval	20
3.5.	Tillvägagångssätt	20
3.6.	Metodkritik	21
3.7.	Källkritik	22
3.8.	Sammanfattning av metod	22
4.	Debatt	23
4.1.	Vad är goodwill?	23
4.2.	Uteblivna goodwillnedskrivningar	24
4.3.	Subjektivitet vid bedömning av beräkningsmetod	25
4.4.	Skyddsnätet	26
4.5.	Frågeformulär och sammanfattning av kapitlet	26
5.	Resultatredovisning	29
5.1.	Resultattabell	29
5.2.	Nyttjandevärden och antaganden	30

5.2.1.	<i>Diskonteringsräntan</i>	31
5.3.	Känslighetsanalyserna	33
5.4.	Nivån på de kassagenererande enheterna	33
5.5.	Agentteorin och principalernas påverkan	36
5.6.	Debatten.....	37
5.7.	Sammanfattning av kapitlet	37
6.	Slutdiskussion	39
6.1.	Inledning	39
6.2.	Forskningsfrågan besvaras	39
6.3.	Studiens teoretiska bidrag	41
6.4.	Reflektioner över studiens slutsatser.....	42
6.5.	Förslag till fortsatta studier	42
Källförteckning.....		43
Litteratur.....		43
Elektroniska källor.....		45
Bilaga		

1. Inledning

Studiens första avsnitt beskriver problemet och dess bakgrund samt syftar till att ge läsaren en inblick i ämnet, vilket senare leder fram till den forskningsfråga vi avser att besvara. Vidare anges syftet och de avgränsningar studien innefattar.

1.1. Problembakgrund

Kapitalmarknadsorienterad redovisning har blivit mer användbar under de senaste decennierna på grund av ett ökat fokus på aktiemarknaden även i de länder som inte tidigare har haft några betydande kapitalmarknader. International Financial Reporting Standards (IFRS) innebär en ökad jämförbarhet mellan företag från olika länder. Att företag använder sig av liknande redovisning är en förutsättning för globaliserade kapitalmarknader. Med denna globalisering uppstår också ett behov av redovisningsmässig harmonisering. En harmonisering skulle öka funktionen och effektiviteten i kapitalmarknaden i och med att alla företag skulle tillämpa samma standarder (Marton et al., 2008).

Det har tidigare gjorts försök att harmonisera redovisningen inom Europeiska Unionen (EU). Under 1960-talet hölls förhandlingar om det fjärde bolagsrättsliga direktivet (2006/46/EG) rörande redovisning. I början av 1970-talet grundades den privata normgivaren International Accounting Standards Committee (IASC) som senare skulle komma att ombildas till International Accounting Standards Board (IASB) (Artsberg, 2005). IASB är nu ett oberoende redovisningsorgan som utfärdar IFRS standarder. De standarder som i dagsläget heter IAS är utfärdade av den tidigare normgivaren IASC dock har IASB uppdaterat dessa under årens lopp. De två normsättare som har störst inflytande på den globala redovisningen är IASB och dess amerikanska motsvarighet FASB. År 2002 undertecknades The Norwalk Agreement som innebar ett påbörjande av ett konvergensprojekt dem emellan, det så kallade Convergence of Global Accounting Standards. Detta innebär en strävan efter harmonisering av de två normsättarnas standarder (Marton et al., 2008)

Sedan den 1 januari 2005 är det obligatoriskt för alla länder inom EU att tillämpa IFRS i noterade företags koncernredovisning. Men IFRS har inte antagits utan problem, till viss del för att IFRS standarder är principbaserade och alltså inte regelbaserade. Detta innebär att man utgår ifrån grundläggande principer som anges i regelverket vid tolkningen av en standard. De ger alltså inte en exakt beskrivning av vad som ska göras i en enskild situation utan hänvisar istället till att göra professionella bedömningar och tolkningar utifrån angivna redovisningsprinciper (Marton et al., 2008). På grund av att standarderna

är principbaserade så ges även utrymme för olika tolkningar beroende av till exempel land, bransch, kultur och företagens behov.

En av de stora förändringarna vid övergången till IFRS var redovisningen som berör förvärvad goodwill (Artsberg, 2005). Detta har varit och är fortfarande ett väldigt omdiskuterat ämne. Existensen och definitionen av vad goodwill består av har debatterats sedan lång tid tillbaka men även hur man ska redovisa goodwillen på ett rättvisande sätt är föremål för diskussion.

Innan 2005 skrevs goodwill, precis som andra anläggningstillgångar, av årligen med motiveringen att de framtida vinster som identifierades vid förvärvstidpunkten successivt betalades av varför också det redovisade värdet borde minska kontinuerligt. Vid tiden för förvärvet legitimeras ledningens uppskattning av goodwillen av att de faktiskt är villiga att betala för den. De nya reglerna frångår tidigare praxis genom att kräva att koncernen varje år ska pröva om förväntningar på framtida vinster från goodwillen finns kvar (Lönnqvist, 2006). Om det värde som tillgången är redovisad till inte längre kan motiveras eller om framtida ekonomiska fördelar i form av kassaflöden förväntas minska ska en nedskrivning göras (Marton et al., 2008). Begränsningen till övervärdet vid själva förvärvstidpunkten finns inte i de nya reglerna. Man hävdar istället att den framtida vinsten som successivt betas av samtidigt kan ersättas av förväntningar om nya vinster. Goodwillposten kan därmed förbli oförändrad så länge ledningen kan motivera detta. Denna motivering baseras dock på subjektiva bedömningar vilka saknar den försäkran som betalningen vid förvärvet utgjorde. Försättningsvis blir antaganden om framtiden snarare en utvärdering av ledningens arbete och prestationer (Lönnqvist, 2006).

Även upplysningskravet vid nedskrivningsprövningen har utökats och företagen ska nu motivera värdet av goodwillen mer utförligt vilket syftar till att ge en mer rättvisande bild av verksamheten. Med upplysningarna ger man läsaren en möjlighet att själv förstå och bedöma tillförlitligheten i beräkningarna (Falkman, 2000).

Med ovanstående som bakgrund kommer, i problemformuleringen, de problem som upplevs föreligga att förklaras mer ingående.

1.2. Problemformulering

År 2008 var första gången de nya nedskrivningsreglerna skulle tillämpas i en global recession. Efter finanskrisens kulmen fanns det höga förväntningar på att bolagen skulle göra mer eller mindre omfattande nedskrivningar vid årets bokslut. Detta blev inte fallet. När senare jämförelser har gjorts mellan USA och Sverige så har det visat sig att de amerikanska bolagen har gjort nedskrivningar i högre utsträckning än de svenska. Gauffin och Thörnsten (2010) menar att detta inte kan förklaras av att krisen var större i USA. Istället menar de att USA:s motsvarighet till finansinspektionen (SEC) har haft högre kontroll och tryck på företagsledningar att förklara varför en nedskrivning inte har gjorts.

Då kan man fråga sig om de svenska bolagen verkligen har lärt sig att tillämpa IAS 36 korrekt eller om de endast har en ovilja att redovisa nedskrivningar på grund en rädsla att sända negativa signaler till aktiemarknaden (Gauffin & Thörnsten, 2010).

Nu när den värsta finanskrisen verkar vara över och de sänkta räntorna som har använts för att stimulera ekonomin sannolikt kommer att höjas, kommer den riskfria räntan troligen att stiga. Detta leder i sin tur till höjda diskonteringsräntor, dock beroende av hur den företagsspecifika risken påverkas vilket förväntas ge utslag i 2009 års bokslut men även några år framöver (Gauffin & Thörnsten, 2010). Nedskrivning av en tillgång vars verkliga värde har minskat går i linje med försiktighetsprincipen. Bedömningen av om värdet på tillgången har minskat är dock subjektiv eftersom företagen har en möjlighet att påverka den diskonteringsränta och de kassaflöden som används i beräkningarna. Detta leder till en osäkerhet i redovisningen. Företagets bedömning kan påverkas av önskan eller behovet av att redovisa ett visst resultat (Marton et al., 2008).

IFRS är som sagt principbaserat och kan påverkas av företagen, men en teori är också att redovisningen påverkas mycket av de debatter som förs mellan revisorer med högt inflytande (Jönsson, 1991). Detta skulle betyda att reglerna sätts av debatten och för att göra korrekta bedömningar så måste debatterna följas. Med tanke på 2008 års uteblivna nedskrivningar är det intressant att undersöka om en effekt syns i 2009 års bokslut. Eftersom det är första gången reglerna tillämpas i en global ekonomisk kris är det av intresse att se om reglerna har modifierats från teorin för att undvika negativ resultatpåverkan i en redan pressad ekonomi.

På grund av de incitament som finns för att undvika en negativ resultatpåverkan tillsammans med det utrymme som ges för subjektivitet i IAS 36 finns anledning att ifrågasätta tillförlitligheten i dessa beräkningar. Därför är forskningsfrågan formulerad enligt nedanstående;

"Vilka svårigheter finns vid bedömning av tillförlitlighet i 2009 års nedskrivningsprövningar av goodwill och vilka faktorer bidrar till dessa?"

1.3. Syfte

Syftet med denna studie är att undersöka möjligheten att bedöma tillförlitligheten i de goodwillberäkningar som presenteras i företagens årsredovisningar från år 2009.

1.4. Avgränsningar

Denna studie omfattar endast bolag som är noterade på Stockholmsbörsens Large Cap lista med begränsning till årsredovisningar från år 2008 och 2009. Vidare behandlas endast nedskrivningsprövning av förvärvad goodwill eftersom internt upparbetad goodwill inte får tas upp som en tillgång enligt IFRS. Sådan negativ goodwill som kan uppstå vid

förvärv kommer inte heller att behandlas. Ytterligare begränsning görs i debattavsnittet där endast svensk debatt vidrörs, då främst från tidskriften Balans.

2. Litteraturgenomgång

Nedan presenteras olika teorier och beskrivningar av regelverk som senare i studien kommer att användas för att analysera och stödja de slutliga diskussionerna.

2.1. Debattens inverkan på redovisningsområdet

För att ge en förståelse för hur redovisningen utvecklas följer nedan en redogörelse för institutionell teori som behandlar just redovisningens utveckling. Streeck och Schmitter (1985) tog fram en modell för redovisningens reglering år 1985. Modellen utgick från tre kontrollmekanismer, nämligen staten, marknaden och samhället. En princip härledd sedan från varje enskild kontrollmekanism;

1. *Hierarchical control* vilket visar hur statens kontroll utövas genom lagstiftning.
2. *Dispersed competition* visar hur effektiva transaktioner genomförs på marknaden med bibehållen kundnöjdhet.
3. *Spontaneous solidarity* är de olika intressegrupperna i samhället som skapar, utifrån dess värderingar och behov, regleringar och rekommendationer.

Dessa tre mekanismer samverkar alltid i viss mån med varandra och en analys ska alltid göras utifrån alla tre principer samtidigt. Puxty et al. (1987) har genomfört en undersökning där de analyserade redovisningens reglering i Tyskland, Sverige, Storbritannien och USA. Undersökningen belyser behandlingen av redovisningens reglering i praktiken där de kom fram till att alla tre kontrollmekanismer påverkar länderna men i olika grad. Puxty et al. använde begreppet *legalism* när staten hade störst inflytande och *liberalism* där marknadens krav och behov hade störst inflytande. Ytterligheterna staten och marknaden existerade inte i något av de undersökta länderna men vilken del som hade störst betydelse för reglering av redovisning gick dock att utläsa. Samhället, det vill säga den tredje mekanismen, hade en viktig roll i vissa länder. Föreningar med expertkunskap hade en stark ställning i förhållande till marknaden och staten och kunde på så vis utöva sitt inflytande på redovisningens reglering och styra debatten åt det håll där den normgivande makten fanns. När föreningarna styr debatten mot marknadens krav kallas det *corporatism*. När det går mot att tillfredsställa statens behov kallas det *associatism*. Sverige ansågs tillämpa corporatismen på grund av den statliga inblandningen, men även FAR har betydande roll i regleringen av redovisning. Det fanns alltså en gråzon som fick Puxty et al. (1987) att kritisera Streeck och Schmitters modell vid användning som ramverk. De menade att hänsyn borde tas till de internationella regleringsinstitutionerna och inte nationalstaten i den grad det gjorts (Puxty et al., 1987).

Jönsson (1991a) tillämpade modellen med tre kontrollmekanismer i en artikel ur *Accounting, Organization and Society*. Han menade att teori endast kan inverka på

utvecklandet av redovisningen om den är en del av den pågående debatten. Redovisningsprocessen kan sägas lyda under ett ramverk vars syfte är att tillfredsställa mottagarens (principalens) behov och ge denne en rättvisande bild av bolaget. Behovet av att utveckla redovisningen visar sig först när:

- Praxis inte är tillräckligt enhetlig för att kravet på kontroll ska uppfyllas. För att bristen på enhetlighet inte ska påkalla statens uppmärksamhet kan bolagsledningen (agenterna) standardisera sin rapportering. Principalen kan då välja att se detta som ett tecken på kompetent ledning och slipper på så vis statens inblandning.
- Någon anses vara tillräckligt trovärdig för att anförtros rollen att utveckla nya regler. Detta är oftast en väletablerad grupp av experter inom området som har tillräckligt mycket erfarenhet för att kunna garantera funktionalitet och förenlighet med existerande normer.

Redovisningens roll i samhället legitimeras genom sin förmåga att reflektera över de problem som uppkommer. En organisation kan uppnå legitimitet genom att agera på ”rätt sätt”, tolka och tillämpa regler korrekt i sina beslutsprocesser samt genom att avspegla den problematik som upplevs av samhället. Den sistnämnda formen tillämpas flitigt av politiska organisationer som behandlar frågor från berörda parter. På så vis utgör de en arena för åsikter där alla olika aspekter av en fråga kan belysas. Beslut som fattas på detta sätt erhåller sin legitimitet snarare genom själva processen än genom diskussionens innehåll. En organisation måste uppmuntra och främja till debatt samt vara lyhörd för olika åsikter för att få behålla sin legitimitet, något som den svenska branschorganisationen Föreningen för auktoriserade revisorer (FAR) har haft svårigheter med eftersom de endast lyssnar till redovisningsexperter. IASB består däremot av representanter från olika områden, dock är den offentliga debatten begränsad. Därav kan organisationen och dess regelverk endast erhålla legitimitet om medlemmarna är högt respekterade auktoriteter med stort inflytande inom respektive område (Jönsson, 1991a).

Jönsson påpekar att redovisningen organiseras under inflytande av en högre makt. Det kan vara svårt att avgöra vem som är principal, men ofta är det staten. I Sverige har FAR istället för att övervaka att regelverket följs givits en roll av staten i själva normgivningsprocessen. Även om det är staten som ansvarar för lagstiftningen så får FAR på så vis möjlighet att påverka där det har som störst betydelse, vilket har gjort dem till framgångsrika lobbyister inom redovisning. FAR kan därför sägas vara en legitimerad principal.

Genom att studera de olika roller som har förekommit vid utvecklandet av svensk redovisning under 1900-talet kan Jönsson (1991a) konstatera att argumentationen har en stark praktisk förankring. Argument som bygger på praktisk erfarenhet och ändamålsenlighet väger tungt i debatten. Berörda parter övertygas med hjälp av konkreta

exempel och de som redan besitter erfarenhet inom området erhåller ytterligare auktoritet. Han menar att det över tiden kommer att vara samma personer som påverkar beslutstagandet i ett samhälle genom ett ömsesidigt samband mellan rykte och inflytande. Inflytelserika personer ges ett rykte om att vara inflytelserika och detta skapar en hierarki där ryktet eller anseendet motsvarar inflytande. Detta ger i sin tur möjligheten att utöva inflytande (Jönsson, 1991b). Få hänvisningar till befintliga teorier görs men däremot förekommer flertalet referenser till praxis i andra länder. Akademiker med teoretisk kunskap deltar oftast i principformuleringen först när beslut redan fattats i debatten inom ämnet (Jönsson, 1991a).

2.2. Agentteorin

Agentteorin adresserar de styrningsproblem som kan uppstå i en organisation där ägandet är separerat från kontrollen och utgår från att aktörerna, agenter och principaler, är rationella och nyttomaximerande i sitt agerande. Fokus ligger på de konfliktartade relationer som finns inom redovisningsområdet där risk finns att agenten strävar efter att maximera sin egen nytta på bekostnad av principalens (Artsberg, 2003).

Agenterna är den operativa ledningsgrupp som har blivit tilldelade ansvaret över verksamhetens drift. Principalerna utgörs av verksamhetens ägare, då främst aktieägare, och är med andra ord agenternas uppdragsgivare. Utgångspunkten i denna teori är att agenternas uppdrag är att handla utifrån principalernas vilja helt utan inverkan av sina egna intressen. Då agenterna istället väljer att agera i linje med egen vinning uppstår ett så kallat agentproblem (Hatch, 2002).

För att skydda sina egna intressen och undvika agentproblemet måste principalerna kontrollera agenternas beteenden och resultat. Hatch (2002) nämner tre olika kontrollprocesser:

1. Upprättandet av kontrakt mellan principaler och agenter. Ett beteende är dock svårt att kontrollera endast genom ett skriftligt kontrakt.
2. Införskaffa information för att säkerhetsställa att agenterna uppfyller sina åtaganden gentemot principalerna på ett tillfredsställande sätt. Dock är principalernas tillgång till denna information begränsad.
3. Utfästa belöningar för agenterna då de uppfyller kraven i kontrakten och handlar i enlighet med principalernas vilja. Belöningssystem som kontrollform är dock kostsamt.

Dagens bonussystem med monetära belöningar kan skapa incitament för agenterna att redovisa så hög vinst som möjligt och i möjligaste mån undvika att stå till svars för misslyckade affärer, till exempel företagsförvärv. Detta kan leda till minskad tillförlitlighet i redovisningen med följd att övriga intressenter inte får en rättvisande bild av företagets ställning och resultat. Agentteorin hävdar att om det förekommer flera olika

redovisningsalternativ för samma händelse kommer agenterna välja det alternativ som innebär minst egen risk (Artsberg, 2003).

2.2.1. Kritik till agentteorin

Agentteorin refereras flitigt inom samhällsvetenskaplig forskning, men den har också kritiserats av många. Tiessen & Waterhouse påpekar att för att Agentteorin ska vara tillämplar måste undersökaren göra ett antal antaganden vilka till viss del begränsar teorins användningsområden. Modellerna som teorin bygger på utgår från beteenden under en enstaka period vilket innebär att de problem som kan tänkas uppstå i en agent-principalrelation som sträcker sig över flertalet perioder inte omfattas. Fokus ligger också på ett specifikt problem i relationen. Vidare är ett antagande att det endast finns en agent, vilket utesluter analys av beslut som fattas av flera personer gemensamt. Tiessen & Waterhouse ifrågasätter också huruvida en individ verkligen alltid agerar för att maximera sin egen nytta. På denna punkt får de medhåll från många andra kritiker. Exempelvis hävdar Machintosh (1997) att agentteorin utgår från en allt för negativ människosyn och att mänskliga relationer är mer komplicerade i praktiken. Han är av åsikten att teorin är en missvisande förenkling av verkligheten. Lambright (2009) menar att en mänsklig individ inte enbart styrs av egenintresse att motivation uppstår från fler faktorer än finansiell vinning, som till exempel strävan efter en långsiktigt god relation.

2.3. IASB

International Accounting Standards Board är ett normbildande organ vars uppdrag är att verka för en internationell harmonisering av de redovisningsprinciper som används i olika länder. Harmoniseringsbehovet har uppstått på grund av att ekonomin tenderar att bli mer global och kapitalmarknadsorienterad. Därav har även ett ökat behov av jämförbarhet följt. Som ett led i harmoniseringsarbetet grundades 1973 IASC som då huvudsakligen bestod av revisorer. År 2001 ombildades IASC till nuvarande IASB vilka nu består av olika grupper från näringslivet. Målet med omstruktureringen var att;

- uppnå en bredare representation och genom detta erhålla fler perspektiv i redovisningsfrågor.
- uppnå en högre grad av oberoende då samtliga representanter är heltidsanställda och inte står under inflytande av någon annan organisation eller företag.
- erhålla en bredare acceptans för reglerna

IASB sätter redovisningsstandarder som EU sedan behandlar och antar eller förkastar. De standarder som godkänns översätts till medlemsländernas språk och blir gällande lag för hela EU. Noterade företag har sedan år 2005 varit skyldiga att tillämpa av EU antagen IFRS vid upprättandet av koncernredovisning (IASB, 2010).

2.4. Föreställningsramen

Företag världen över upprättar och utformar finansiella rapporter för externa användare. Dessa rapporter skiljer sig från varandra på grund av en rad sociala, ekonomiska och legala faktorer samt på grund av att användarna och deras behov är olika från land till land. Dessa omständigheter leder till skillnader i definitioner av bland annat begrepp, kriterier för poster och värderingsgrunder.

IASB strävar efter att minska dessa skillnader genom en harmonisering av de bestämmelser, redovisningsstandarder och metoder som sammanhänger med upprättandet och utformningen av de finansiella rapporterna. Målet är att de finansiella rapporterna ska tillhandahålla information som är användbar vid olika typer av ekonomiska beslut (IASB, 2010).

IASC har utvecklat en föreställningsram som fastställdes för första gången 1989 och sedan igen i april 2001 av IASB. Tanken med denna föreställningsram var att den ska användas som vägledning vid utformning och upprättande av finansiella rapporter. Ramen är, precis som de specifika standarderna, antagen av EU varför företag som följer IFRS också ska hämta vägledning ur denna (Marton et al., 2008). IASB strävar efter att utveckla principbaserade redovisningsstandarder som utgår från redovisningens principer vilket framgår av föreställningsramen. Målet är således att uppnå ett mer konsekvent regelverk samt att ge tolkningshjälp (IASB, 2010).

2.4.1. *Kvalitativa egenskaper*

Föreställningsramen tar upp ett antal kvalitativa egenskaper som krävs för att informationen i de finansiella rapporterna ska bli användbar för dess användare. Bland annat nämns relevans, tillförlitlighet, jämförbarhet och begriplighet (FAR SRS Förlag, 2009).

Informationen i en finansiell rapport måste vara relevant för att vara användbar som beslutsunderlag för läsarna. Relevans anses föreligga om informationen underlättar bedömningen av inträffade, aktuella och framtida händelser eller genom att antingen bekräfta eller korrigera tidigare bedömningar (FAR SRS Förlag, 2009).

Informationen i en finansiell rapport måste också vara tillförlitlig, vilket innebär att den inte får innehålla väsentliga felaktigheter eller vara vinklad. För att utgöra ett tillförlitligt beslutsunderlag måste användarna kunna förlita sig på att informationen verkligen utvisar vad som görs gällande (FAR SRS Förlag, 2009). Redovisningen ska avbilda den ekonomiska verkligheten i företaget, men det kan vara problematiskt att identifiera de transaktioner och händelser som ska mätas samt att identifiera lämpliga mät- och presentationstekniker. En avvägning mellan relevans och tillförlitlighet blir ofta nödvändigt (Lönnqvist, 2006).

För att användarna ska kunna bilda sig en uppfattning om eventuella trender i finansiell ställning och resultat krävs att de ges möjlighet till jämförelse, dels mellan perioder och dels mellan olika företag. Värderingsprinciper och presentationsformer för likartade transaktioner och händelser måste därför redovisas på samma sätt (FAR SRS Förlag, 2009).

För att informationen i de finansiella rapporterna ska vara användbar krävs det också att den är begriplig, men användarna ska förutsättas ha en rimlig förkunskap. Komplicerad information som anses relevant som beslutsunderlag får dock inte utelämnas endast för att den kan anses vara svårbegriplig. De nämnda egenskaperna ska tillsammans med ytterligare ett antal kvalitativa egenskaper forma det principbaserade regelverket och underlätta vid tillämpningen (FAR SRS Förlag, 2009).

2.5. Uppkomsten av goodwill

En beskrivning av vad goodwill är finns i IAS 36, punkt 81;

”En betalning för tillgångar som ger upphov till förväntade ekonomiska fördelar som inte går att enskilt identifiera och att redovisa separat” (FAR SRS Förlag, 2009, s.455).

En korrekt och enhetlig definition av goodwill finns inte i dagsläget, den beskrivning som vi gett här ovan utgör dock en vägledning till förståelse och tolkning av begreppet. Goodwill är en immateriell tillgång vars kostnader inte är direkt hänförliga från ett identifierbart objekt och kan inte heller särskiljas från företaget (Sundgren et al., 2007). Den uppkommer när köpeskillingen är större än det förvärvade företags nettotillgångar, det vill säga större än tillgångarna efter avdrag för skulder (Artsberg, 2005). Vid förvärvstillfället ska förvärvat goodwill fördelas på kassagenererande enheter, alltså de enheter eller grupper av enheter som förväntas gynnas av synergier i förvärvet (FAR SRS Förlag, 2009).

För att få en förståelse för hur stor del goodwill faktiskt utgör i dagens balansräkningar har vi refererat Balans nummer 1, 2010. Där skriver Gauffin och Thörnsten (2010) om deras undersökning av goodwillhanteringen i svenska bolag baserat på 2008 års bokslut. Stockholmsbörsens 259 noterade bolags totala goodwill uppgick till totalt 613 miljarder kronor. I relation till deras totala egna kapital om 2 076 miljarder så motsvarar goodwill 30 procent. Detta ger även en insikt i vikten av att nedskrivningsprövningar görs utifrån aktuella och korrekta bedömningar. Blir det ett litet fel i till exempel uppskattningen av diskonteringsräntan så kan det få ett stort utslag i de finansiella rapporterna (Gauffin & Thörnsten, 2010).

2.6. Tidigare IAS 36

De största förändringarna i IAS 36 är att man inte längre tillämpar årliga avskrivningar på goodwill utan istället gör nedskrivningsprövningar varje år. Det kan tyckas att det inte är

någon större skillnad på avskrivningar och nedskrivningar, men det är inte bara ett termbyte. Innan förändringen skulle goodwillvärdet skrivas av under de år extra goda vinster förväntades uppkomma till följd av förvärvet. Med nuvarande regler ska koncernen istället genomföra en årlig nedskrivningsprövning för att undersöka om de höga framtida vinsterna finns kvar eller inte.

Det gamla synsättet på goodwill utgick ifrån att de övernormala vinster som sågs vid förvärvstidpunkten var de enda som fick ingå i goodwillposten. Värdet sattes således till anskaffningsvärdet. Med detta synsätt blir det också självklart att vart efter tiden går, minskar även goodwillvärdet och därför gjordes årliga avskrivningar (Lönqvist, 2006).

Intressenter som var beroende av bolagens redovisning för att få information fann det oacceptabelt att goodwill skulle skrivas av linjärt och ge minskade vinster samtidigt som man lade ner stora kostnader på att just bibehålla värdet på goodwillposten (Bloom, 2009). Värderingen till anskaffningsvärdet bedömdes inte ge ett relevant värde efter som man endast såg till värdet vid själva förvärvstidpunkten. Vid exempelvis en inflation eller lågkonjunktur kom detta inte att avspeglas i värderingen och gav därför inte ett relevant värde på goodwillposten (Laux & Leuz, 2009). Det enda tillfället som verkligt värdet kunde likställas med redovisat värdet var vid förvärvstidpunkten (Artsberg, 2005). Det innebar alltså att de värden som återgavs i balansräkningarna inte avspeglade de aktuella värden som faktiskt fanns i tillgången och gav därför inte en rättvisande bild (Laux & Leuz, 2009).

De nya reglerna begränsas inte enbart till vinsterna som prognostiseras vid förvärvstillfället. När tiden går så flyttas tidshorisonten med framåt. Avskrivning av vinster som gjorts är alltså inte aktuellt utan istället görs, i minst varje bokslut, en ny bedömning av de framtida vinsterna. Därför kan goodwillposten bestå trots att alla ursprungliga övervinstar har passerat. Ett övervinstår kan exempelvis ersättas av en tro på att resterande års vinster blir högre än tidigare förväntat (Lönqvist, 2006).

2.7. Nuvarande IAS 36

Regler och principer för nedskrivningsprövning behandlas i IAS 36. Vid en snabb överblick kan det tyckas att standarden är relativt enkel att tillämpa. Där går att läsa att en tillgång ska skrivas ner när det redovisade värdet överstiger återvinningsvärdet. Återvinningsvärdet är det högsta av verkligt värde minus försäljningskostnader och nyttjandevärdet. Nedskrivningen behandlas som en kostnad i resultaträkningen. Goodwill och immateriella tillgångar med obestämbar nyttjandeperiod ska nedskrivningsprövas årligen eller närhelst det finns tecken på en värdenedgång i enlighet med IAS 36 (FAR SRS Förlag, 2009).

En beskrivning av de olika beräkningarna följer nedan.

2.7.1. Verkligt värde

Verkligt värde ska beräknas enligt följande. Rangordningen skall tillämpas beroende på tillgången och dess egenskaper;

1. *"Ett pris i ett bindande avtal mellan kunniga parter som är oberoende av varandra och har ett intresse av att transaktionen genomförs, justerat med de direkta kostnader som kan hänföras till försäljningen"* (FAR SRS Förlag, 2009, s.447).
2. *"Omsätts tillgången på en aktiv marknad är tillgångens verkliga värde minus försäljningskostnader lika med marknadspriset efter avdrag för försäljningskostnader"* (FAR SRS Förlag, 2009, s.447)
3. *"Beräknat försäljningspris utifrån transaktioner som nyligen har genomförts med liknande tillgångar inom samma bransch. Justeringar skall eventuellt göras för ålder, slitage och annat"* (FAR SRS Förlag, 2009, s.447).

Försäljningskostnader är ett återkommande begrepp vid dessa beräkningar och kan vara stämpelskatt, kostnader för att flytta tillgången, juridiska kostnader och direkta kostnader för att sätta tillgången i ett sådant skick att den kan säljas (FAR SRS Förlag, 2009).

Med hjälp av punkt ett och två ovan är det inte svårt att bestämma ett verkligt värde men däremot är det inte ofta det finns möjlighet att tillämpa dessa. Är då inte heller punkt tre tillämpbar så ska tillgången värderas till dess nyttjandevärde, vilket ofta är fallet för goodwill (Marton et al., 2008).

2.7.2. Nyttjandevärde

För att beräkna nyttjandevärdet ska nuvärdet av de framtida kassaflödena från tillgången summeras. De två variabler som ingår är en beräkning av framtida kassaflöden och en diskonteringsränta.

Företagsledningens bästa bedömning av de ekonomiska förhållanden som förväntas råda under tillgångens återstående nyttjandeperiod ska ligga till grund för beräkningen av framtida kassaflöden. Detta ska baseras på de budgetar och prognoser som företaget tar fram vilka får sträcka sig maximalt fem år om det inte finns goda skäl att använda en längre period (FAR SRS Förlag, 2009). Anledningen till att ha en gräns på fem år är att kassaflödena efter denna period anses vara oförändrade eller avtagande samt på grund av nuvärdesberäkningen ger kassaflöden längre fram i tiden ett lägre värde. Gränsen kan ses som en tillämpning av försiktighetsprincipen (Marton et al., 2008).

De beräknade kassaflödena ska sedan diskonteras till nuvärde med hjälp av en diskonteringsränta. Så långt det är möjligt ska diskonteringsräntan baseras på en marknadsbedömning och inte en intern bedömning. Den ska spegla tidsvärdet av pengar

samt anges innan skatt. Med tidsvärdet av pengar avses att om pengar investeras i en riskfri placering idag så ska den procentuella ökningen av detta motsvara diskonteringsränta. Dock ska justeringar göras för specifika risker som förknippas med tillgången och företaget om den traditionella metoden tillämpas (Marton et al., 2008).

2.7.2.1. Traditionella metoden

Den traditionella metoden tar vid beräkning av diskonteringsränta hänsyn till den företagsspecifika riskpremien för att undvika riskbedömningar vid framtagandet av de förväntade kassaflödena. De framtida kassaflödena bedöms och divideras sedan med den riskjusterade räntan. Denna metod kommer därmed att lägga stor vikt vid valet av diskonteringsränta.

$$\frac{\text{Framtida kassaflöden}}{\text{Riskjusterad ränta}} = \text{Nyttjandevärdet}$$

(FAR SRS Förlag, 2009, s.468)

Vid värdering av obligationer som har avtalsenliga kassaflöden eller när det finns jämförbara tillgångar är detta en relativt enkel metod att använda sig av (FAR SRS Förlag, 2009).

2.7.2.2. Förväntade kassaflödesmetoden

I förväntade kassaflödesmetoden ligger tyngden på bedömningen av kassaflöden och någon justering av räntan görs därför inte. Risken kommer istället att vägas in när man uppskattar kassaflödena och en sannolikhetsbedömning görs för att de olika scenariorna inträffar. Sedan viktas dessa sannolikheter med kassaflödena. För att åskådliggöra detta har vi använt oss av ett exempel;

Förväntade kassaflöden vid tre olika scenarior: 200 tkr (utfall 1), 300 tkr (utfall 2) och 400 tkr (utfall 3) Sannolikheten vid dessa scenarior: 20 procent (utfall 1), 30 procent (utfall 2) och 50 procent (utfall 3). Den riskfria räntan är 5 procent.

$$\left(\frac{200}{1,05} \times 0,2\right) + \left(\frac{300}{1,05} \times 0,3\right) + \left(\frac{400}{1,05} \times 0,5\right) \approx 314 \text{ tkr}$$

(FAR SRS Förlag, 2009, s.468)

Till skillnad från den traditionella metoden, fokuserar förväntade kassaflödesmetoden mer på analysen av kassaflöden. Denna metod kan uppfattas som mer lättläst och enklare att bedöma tillförlitligheten i eftersom antaganden om flera olika scenarior motiveras (FAR SRS Förlag, 2009).

För att ens kunna tillämpa standarden måste det i båda metoderna göras bedömningar och uppskattningar om exempelvis olika risker och framtida kassaflöden. Dessa

bedömningar och uppskattningar är i sin natur inte en sanning om vad som kommer att ske i framtiden och kommer alltid att medföra en viss osäkerhet (Bloom, 2009).

2.8. Kritik till marknadsvärdering

Finanskrisen och effekterna av denna har lett till en livlig debatt angående värdering till verkligt värde och huruvida det verkligen ger en tillförlitlig bild av bolagen. Kritiker påstår att verkligt värdevärdering har varit en stor bidragande faktor till krisen och att verkan har blivit långt mer allvarlig än vad den skulle blivit om tillgångar värderats till anskaffningsvärde. Förespråkare av metoden menar däremot att verkligt värde reflekterar rådande marknadsförutsättningar på ett bra sätt samt tillhandahåller nödvändig och relevant information och på detta vis ökar transparensen i bolagen. Denna debatt har pågått under långtid och är starkt kopplad till diskussionen om avvägningen mellan tillförlitlighet och relevans. Verkligt värde som är baserat på beräkningsmodeller kan vara relevanta i vissa situationer men tillförlitligheten i beräkningarna kan dock ifrågasättas. Genom att ge bolagen möjlighet att bestämma värdet på dess tillgångar med hjälp av flexibla modeller ökar risken för manipulation av redovisningen. Motståndare hävdar också att värdering till verkligt värde inte alls resulterar i relevant redovisning och att den blir potentiellt missledande för långsiktiga tillgångar. De menar att information som skulle kunna anses som relevant men som inte är tillförlitlig blir oanvändbar för en investerare. Värderingen kan också snedvridas av marknadsineffektiviteter, irrationella investerare och likviditetsproblem vilket kan bidra till ökade svängningar i de finansiella systemen (Laux & Leuz, 2009).

Eugene H. Flemg (2008) hävdar att det huvudsakliga syftet med redovisning är att tillhandahålla tillförlitlig information genom vilken man kan kontrollera värdet på tillgångar och skulder samt mäta bolagets prestationer. Bristen på användbar information från bolagen tvingar marknaden till spekulativa bedömningar och uppskattningar vilket resulterar i ökad osäkerhet, kostnader, risker och volatilitet. Detta gynnar inte någon. Tanken är att analytiker och investerare ska bedöma hur framgångsrikt ett företag är baserat på dess operationella verksamhet, inte baserat på gissningar om värdet på dess tillgångar (Flemg, 2008).

2.9. Kassagenererande enhet

Som beskrivits är förväntade framtida kassaflöden och diskonteringsräntan de variabler som bestämmer nyttjandevärdet, men de framtida kassaflödena måste hänföras till en specifik tillgång. När det handlar om en tillgång som är en del av en större produktionsenhet går det ofta inte att identifiera vad den enstaka tillgången har genererat i in- och utbetalningar. Då görs istället beräkningar av återvinningsvärdet på den kassagenererande enhet som tillgången tillhör (Marton et al., 2008).

Enlig IAS 36, punkt 6 definieras kassagenererande enhet enligt följande;

"Den minsta identifierbara grupp av tillgångar som vid en fortlöpande användning ger upphov till inbetalningar som i allt väsentligt är oberoende av andra tillgångar eller grupper av tillgångar" (FAR SRS Förlag, 2009, s. 443)

Identifieringen av en kassagenererande enhet ska göras på så låg nivå som möjligt för att undvika att fel tillgångar inverkar på bedömningen av värdet. Om resultatet blir att en nedskrivning ska göras på en kassagenererande enhet så ska nedskrivningsbeloppet fördelas på de enskilda tillgångarna som enheten innefattar. Finns goodwill fördelad på dessa tillgångar så ska goodwillen skrivas ned först och detta värde kan aldrig återföras (Marton et al., 2008). Goodwill kan inte enligt beskrivningen generera några ekonomiska fördelar oberoende av andra tillgångar. Därför kan inte en nedskrivningsprövning göras på den enskilda goodwillposten, den behandlas som en del av en kassagenererande enhet. De enheter som goodwill har fördelats på ska därför prövas för nedskrivning varje år (FAR SRS Förlag, 2009).

2.10. Upplyningskrav enligt IFRS

IFRS är ett principbaserat regelverk och innehåller därför inga exakta mallar för hur de finansiella rapporterna ska utformas. I IFRS definieras målen med redovisningen och sedan är det upp till de enskilda företagen att specificera hur dessa ska uppnås. Därav blir ett utökat upplyningskrav nödvändigt för att årsredovisningen ska vara användbar som beslutsunderlag för dess användare (Marton et al., 2008). Upplysningarna ska ge användarna en möjlighet att själva bedöma tillförlitligheten i beräkningarna (FAR SRS Förlag, 2009).

Kraven på upplysningar i IAS 36 är relativt omfattande och behandlar bland annat:

- Det redovisade värdet för goodwill som fördelas på den kassagenererande enheten.
- Den grund på vilken den kassagenererande enhetens återvinningsvärde har fastställts.
- Om enhetens återvinningsvärde baseras på nyttjandevärde:
 - En beskrivning av viktig antaganden som ledningen har baserat sina prognoser på.
 - En beskrivning av den metod som används för att fastställa värdena i de viktiga antagandena samt vad dessa värden speglar.
 - Den period över vilken ledningens prognoser sträcker sig samt en motivering om denna period överstiger 5 år.
 - Den diskonteringskurs som har använts i beräkningarna.
- Om enhetens återvinningsvärde baseras på verkligt värde minus försäljningskostnader och detta inte fastställs till ett observerbart marknadspris:
 - En beskrivning av viktiga antaganden som ledningen har baserat beräkningen av det verkliga värdet på.

- En beskrivning av den metod som använts för att fastställa värden i de viktiga antagandena samt vad dessa värden speglar.
- Om det finns risk för förändringar i de viktiga antagandena på vilka återvinningsvärdet är baserat och att detta i så fall skulle medföra ett nedskrivningsbehov ska de tre nedanstående anges;
 - Beloppet som återvinningsvärdet överstiger det redovisade värdet med.
 - Värdet på det viktiga antagandet.
 - Belopp som värdet på det viktiga antagandet måste ändras med för att återvinningsvärdet och det redovisade värdet ska vara lika stora.

2.11. Subjektivitet

Bedömningen om en tillgång har minskat i värde kan i många fall ha stora subjektiva inslag. Det är oftast inga problem vid värderingen av en fastighet eller vissa finansiella instrument då det finns en marknad på vilken ett verkligt värde kan bestämmas. Svårigheter kan däremot uppstå när man till exempel ska värdera en tillgång som används i en större produktionsenhet. Ännu svårare är att bestämma ett verkligt värde på en immateriell tillgång som exempelvis goodwill (Marton et al., 2008).

De subjektiva bedömningarna inträder när återvinningsvärdet ska bestämmas. Beräkningsmetoderna för att fastställa det förväntade kassaflödet och diskonteringsräntan innehåller många olika kritiska antaganden. Uppskattningen av ett nyttjandevärde kan maximeras genom att uppskatta årliga kassaflöden för en kassagenererande enhet så högt som möjligt samtidigt som man använder lägsta möjliga diskonteringsränta (Wines et al., 2007). Detta i kombination med svårigheten att förutspå framtiden leder till en osäkerhet i redovisningen på grund av att företagen kan redovisa enligt dess egna incitament istället för att göra neutrala bedömningar (Marton et al., 2008).

Bloom (2009) menar att ett nedskrivningsbehov beräknas på basis av prognoser som av sin natur är opålitliga och föremål för manipulation. Det är när tiderna blir hårda och goodwill egentligen borde skrivas ner som risken för att allt för optimistiska tillika icke verifierbara prognoser skapas blir överhängande (Bloom, 2009).

Även Wines et al (2007) hävdar att den nya hanteringen av goodwill är full med subjektivitet och tvetydigheter, vilket har potentiellt stor inverkan på flera kritiska områden i de finansiella rapporterna och ökar utrymmet för kreativitet. Ledningen tvingas i många fall använda uppskattningar för att värdera och mäta verkliga värden istället för att referera till verifierbara transaktioner. Ett problematiskt område består i att identifiera de kassagenererande enheter på vilka goodwill ska fördelas. Ju högre nivå identifieringen sker på desto större möjligheter ges att undvika nedskrivningar eftersom övervärderad goodwill för en grupp av tillgångar kan kvittas mot undervärdering hos en annan grupp

inom samma enhet. Möjligheten att netta värdetförändringar skapar incitament för att identifiera de kassagenererande enheterna på så hög nivå som möjligt (Wines et al., 2007)

2.12. Sammanfattning av kapitlet

I detta kapitel har vi redogjort för de teorier och regleringar som är nödvändiga för förståelsen i senare delar av studien. Materialet kommer också att nyttjas vid analys av undersökningen. Jönsson (1991a) menar att tillämpningen av redovisningsregleringen styrs av föreningar i samhället som har auktoritet inom ämnet. Det kommer att vara samma personer som påverkar beslutstagande på grund av sambandet mellan rykte och inflytande. Detta samband gör att inflytelserika personer ges rykte om att vara just detta och på så vis kommer de att kunna utöva inflytande inom sitt område (Jönsson, 1991a). Vidare redogörs för agentteorin som utgår ifrån att agenter handlar i eget intresse istället för att tillgodose principalerna. Kritiker menar att agentteorin är en missvisande förenkling av verkligheten där relationer mellan människor är mer komplicerad än vad teorin återger (Machintosh, 1997).

Sedan görs en genomgång av de förändringar som har skett vid övergången till IFRS där det principbaserade regelverket blivit mer framträdande och avskrivningar på goodwill inte längre får genomföras. Istället ska en nedskrivningsprövning göras varje år på de kassagenererande enheter som innehar goodwill, vilket innefattar många antaganden och bedömningar av företagen själva. Detta ger i sin tur utrymme för subjektivitet vilket IAS 36 ska förebygga med sina utökade krav på upplysningar (Marton et al., 2008).

3. Metod

I metodavsnittet redogörs för de tillvägagångssätt som tillämpas för att uppnå studiens syfte. Med hjälp av vår beskrivning av tillvägagångssättet ska läsaren själv kunna avgöra tillförlitligheten i det resultat som studien generar.

3.1. Angreppssätt

Undersökaren bör sträva efter att använda den strategi för datainsamling som är bästa lämpad för att få en korrekt uppfattning om verkligheten (Jacobsen, 2002). En studie utgår från en så kallad abstraktionsnivå, vilken kan ha en induktiv och/eller deduktiv ansats (Björklund & Paulsen, 2003).

Vid tillämpningen av en deduktiv ansats är utgångspunkten teoretiska verk och modeller. Den person som genomför undersökningen inleder studien med att skaffa sig en föreställning om den verklighet som denne avser undersöka (Jacobsen, 2002). Utifrån denna föreställning görs förutsägelser om empirin, vilka man sedan ämnar verifiera med hjälp av insamlad fakta. Därefter kan slutsatser dras om företeelser utifrån den befintliga teorin, med andra ord huruvida undersökarens förväntningar stämmer överens med verkligheten (Björklund & Paulsson, 2003). Dock kan informationstillgången begränsas då utgångspunkten består av konkreta förväntningar vilket gör att det uppstår en risk för att viktig information förbises (Jacobsen, 2002).

Då man däremot tillämpar en induktiv ansats kan ett område studeras utan att undersökaren har läst in sig på existerande teori och alltså saknar förväntningar. Undersökaren samlar med ett öppet förhållningssätt in all relevant information från verkligheten och systematiserar denna (Jacobsen, 2002). Teorin formuleras sedan utifrån det införskaffade empiriska materialet. (Björklund & Paulsson, 2003) Kritiker till den induktiva ansatsen menar dock att en människa inte kan gå ut i verkligheten med ett helt öppet sinne. Undersökaren kommer, medvetet eller omedvetet, att avgränsa och förbise viss information till följd av sin egen fördom om vad som är relevant (Jacobsen, 2002).

För denna studie har en deduktiv ansats valts. Studien inleds med studier av teoretiskt material i form av vetenskapliga artiklar, avhandlingar och facklitteratur som är relevant för forskningsområdet. Det inledande informationsanskaffandet syftar till att skapa en djupare förståelse och föreställning om problematiken kring värdering av goodwill. Utifrån författarnas förståelse har syfte och frågeställning formulerats. Denna förståelse har sedan legat till grund för den empiriska undersökningen.

3.2. Val av metod

Inom samhällsvetenskapen anses metoden vara ett verktyg som används för att nå studiens uppsatta målsättningar samt för att lösa problem som kan uppstå under studiens gång. De två vanligaste metodiska angreppssätt som erbjuds är kvantitativ och kvalitativ ansats. (Holme & Solvang, 1997).

Den kvalitativa metoden är lämplig att använda då studien bygger på information från intervjuer eller liknande då man vill skapa en djupare förståelse för ett specifikt ämne eller situation. Undersökarna har från början en begränsad kunskap om fenomenet som man avser studera. Målet är att utveckla nya teorier och hypoteser (Jacobsen, 2002).

Då utgångspunkten är en kvantitativ metod struktureras och kategoriseras både ämnesområdet och informationen innan studien genomförs. Den kvantitativa metoden har kritiserats för att endast mäta undersökarens förståelse av en företeelse, eftersom det är denne som definierar frågor och svarsalternativ. Fasta frågor och svarsalternativ kan ge studien bristande flexibilitet vilket kan resultera i att viktig information som inte omfattas av frågeformuläret riskeras att förbises (Jacobsen, 2002). En kvantitativ analys syftar oftast till att möjliggöra generaliseringar medan den kvalitativa syftar till exemplifieringar (Svenning, 2003)

Eftersom denna studies problemställning är testande i sin karaktär och explorativ är syftet att undersöka omfattningen och naturen av goodwillredovisning lämpar det sig att använda en kvantitativ metod. Undersökarna hade även en relativt god grundförståelse för det regelverk som styr hanteringen av goodwill innan studien påbörjades. För att möjliggöra den kvantitativa studien standardiseras datainsamlingen genom att utgå från ett av undersökarna skapat frågeformulär.

3.3. Datainsamling

Andersen (1998) menar att datainsamling kan delas in i primärdata och sekundärdata. I denna studie har information samlats in från olika bolags årsredovisningar. Informationen har från början samlats in för ett annat ändamål och av andra personer varför den klassificeras som sekundärdata. Även de åsikter och frågor som har hämtats från debatten i tidskriften Balans utgör sekundärdata eftersom undersökarna inte själva genomfört intervjuer eller observationer. Detsamma gäller informationen som presenteras i kapitlet Litteraturgenomgång. Vid användandet av sekundärdata är det viktigt att undersökarna är källkritiska eftersom upplysningar inte hämtats direkt från primärkällan (Jacobsen, 2002).

Årsredovisningen är ett av de verktyg som bolag använder för att kommunicera med sina intressenter. Även om utformningen styrs av lagstiftning presenteras informationen naturligtvis på ett så förmånligt sätt som möjligt. Även i processen i vilken redovisningen skapas finns utrymme för bolagen att till viss mån styra hur och vilken information som

presenteras. Undersökarna måste vara medvetna om denna risk under sin datainsamling och under analyskedet.

3.4. Urval

Populationen som fokuseras på är de Large Cap bolagen som är noterade på OMX Stockholm och som innehar goodwill. De företag som innefattas av Finansinspektionens regleringar är dock undantagna från populationen, det vill säga banker och andra finansiella företag.

Den totala populationen består av 39 stycken företag och utifrån denna görs ett urval. Då detta är ett icke sannolikhetsurval finns inte ekvationer att använda för att uppskatta det antal företag som ska undersökas (Bryman & Bell, 2007). Bryman och Bell (2007) skriver att ett så stort urval som möjligt är att föredra med de resurser som finns tillhands. Urvalsgruppen består av 17 stycken företag där årsredovisningarna från år 2008 och år 2009 undersöks, det vill säga totalt 34 stycken årsredovisningar. År 2008 används främst som ett referensår för att möjliggöra identifiering av förändringar under år 2009. Denna omfattning på urval är vad det finns resurser till. En totalundersökning kommer därför inte att kunna genomföras vilket skulle ha inneburit en lägre felmarginal (Körner & Wahlgren, 2006).

Ett icke sannolikhetsurval kommer att användas och mer specifikt ett kvoturval. Kvoturval används ofta vid marknadsundersökningar då man vill ha en spridning av undersökningsobjekten så att de representerar population i relativa proportioner. Urvalet av undersökningsobjekt görs inte helt slumpvis då det slutgiltiga valet blir upp till undersökaren (Bryman & Bell, 2007)

Till att börja med görs en urvalskategorisering där populationen skiktas i de olika branscherna. Inom dessa fördelas sedan det totala antalet upp som ska undersökas i relation till storleken på de olika branscherna representerade på OMX Stockholm Large Cap. Inom branscherna görs sedan ett slumpmässigt urval, för att få en spridning och insyn i olika branscher.

3.5. Tillvägagångssätt

Genom att följa med i debatten i tidskriften Balans avser författarna att skaffa sig en uppfattning om de problemområden som existerar i praktiken inom redovisningen av goodwill. Utifrån dessa områden formuleras sedan de frågor som undersökningsformuläret bygger på. Studien av debatten blir således både ett verktyg för att genomföra undersökningen av årsredovisningar och en egen undersökning i sig.

Innan själva studien påbörjas testas frågeformuläret genom att undersökarna genomför en provdatainsamling. Två årsredovisningar väljs ut och studeras utifrån formuläret. På så vis avser undersökarna att upptäcka svagheter i de frågor som används samt

uppmärksamma om behov av ändringar och kompletteringar föreligger. Eftersom de enda svarsalternativen är ”ja” respektive ”nej” behöver dessa inte granskas närmare.

Resultatet från undersökningen av årsredovisningar sammanställs i en excelltabell och utifrån denna görs observationer för att se samband och intressanta iakttagelser som bidrar till resultatet.

3.6. Metodkritik

Att finna en koppling mellan teori och empiri är problematiskt, men utan koppling blir forskningen inte relevant. Denna koppling benämns validitet och visar i vilken utsträckning man faktiskt mäter det man avser att mäta, med andra ord hur väl verkligheten fångas (Svenning, 2003). Thurén (2000) beskriver validitet som ett mått på undersökningens giltighet vilket handlar om att kunna ange i vilken situation och för vilken population resultaten är giltiga.

Genom att följa med i debatten och identifiera de områden som framställs vara mest problematiska hoppas vi kunna fånga verkligheten på ett bra sätt. Utifrån de debatterade frågorna skapas frågeformuläret vilket ger undersökningen en tydlig verklighetsförankring. Formuläret ligger sedan till grund för studien av årsredovisningar. Resultatet från undersökningen analyseras därefter i ljuset av de teorier som presenteras i litteraturgenomgången och på så sätt skapas den koppling mellan teori och praktik som krävs för att uppnå en hög grad av validitet.

En undersökning ska även sträva efter att uppnå så hög grad av tillförlitlighet i mätningarna som möjligt. Tillförlitligheten påverkas av en rad olika faktorer, men samtliga aspekter kan sammanfattas genom termen reliabilitet. Reliabilitet beskriver i vilken utsträckning samma resultat uppnås om undersökningen upprepas och att det alltså inte förekommer okontrollerade tillfälliga fel som kan påverka kunskapsutvecklingen (Bryman & Bell, 2007)

Själva undersökningsmomentet har en kvantitativ ansats och utgörs av att studera information i tryckta årsredovisningar som är slutgiltigt fastställda och tillgängliga för allmänheten. Eftersom denna information inte kommer att förändras över tid så ska en annan person vid en senare tidpunkt kunna genomföra samma undersökning och resultatet skulle då med största sannolikhet bli detsamma. Därav bedöms graden av reliabilitet som hög. Om vi istället skulle genomföra en enkätundersökning med ett antal personer hade fler faktorer kunnat påverka tillförlitligheten. Eftersom studien endast omfattar ett mindre antal bolag på Stockholmsbörsens Large Cap-lista kan resultatet inte generaliseras till att omfatta samtliga bolag som redovisar goodwill enligt IFRS. Undersökningens kvantitativa ansats medför även att vissa kvalitativa nyanser inte kan fångas upp och därmed inte syns i resultatet.

Objektivitet är ett mått på i vilken utsträckning undersökarnas värderingar har påverkat studien. Idealet är replicerbarhet, det vill säga att en annan forskare som genomför en identisk forskningsuppläggning kommer fram till samma resultat (Svenning, 2003)

Studien har en relativt sluten ansats och utgår från fasta frågor med fasta svarsalternativ vilket kan begränsa den information som samlas in. Dock har undersökarna inte själva formulerat frågorna utan inhämtat dessa från den pågående debatten vilket minskar graden av subjektivitet i studien (Jacobsen, 2002). Genom att ange motiven till olika val som görs i studien ges läsaren en möjlighet till att själv bedöma resultatet och på så sätt öka objektiviteten (Björklund & Paulsson, 2003).

Vid ett kvoturval är det i slutändan upp till undersökaren att välja ut de objekt som är föremål för studien. I valet av objekt kan undersökaren omedvetet låta sig påverkas av förutfattade meningar vilket kan snedvrider urvalets representation av populationen (Bryman & Bell, 2007). För att få en bra representation har vi som tidigare beskrivits delat upp bolag efter bransch och sedan valt slumpvis inom branscherna. Industri är den i särklass största branschen på Large Cap OMX Stockholm, därför representeras denna bransch med fyra företag. Resterande branscher inom populationen är representerade med ett eller två företag. I och med det slumpmässiga valet inom branschen elimineras inverkan av de eventuella förutfattade meningar som beskrivs ovan.

3.7. Källkritik

Debatten i Balans (även många vetenskapliga artiklar och doktrin) förs av ett fåtal personer med liknande bakgrund. Eftersom dessa personer är auktoriteter inom sina respektive områden tas deras åsikter på stort allvar. Kvalificerade uttalanden kan ibland anses som sanningar utan att ifrågasättas. Det är därför viktigt att läsaren kritiskt granskar texterna och använder sin bedömningsförmåga för att skapa sig en egen uppfattning om ämnet i fråga. Det finns även en risk för att den information som presenteras i årsredovisningar har vinklats av de som producerat den. Läsaren vet inte om eller vilka incitament som producenterna kan ha haft för att redovisa på ett visst sätt. Även vid granskning årsredovisningar och andra finansiella rapporter är det därför viktigt att förhålla sig kritiskt till den information som kommuniceras.

3.8. Sammanfattning av metod

Metodavsnittet syftar till att ge läsaren en förklaring till hur forskningsfrågan avses besvaras. En kvantitativ metod framstår som det lämpligaste alternativet med tanke på arten av undersökningen. Ansatsen är deduktiv och grundar sig i studier av teoretiskt material. Med stöd i Jönssons (1991a) teorier används därefter den aktuella debatten för att identifiera problematiska områden som sedan blir föremål för studien av 2009 och 2008 års årsredovisningar.

4. Debatt

Debattavsnittet anser att belysa de diskussioner som förs inom det aktuella ämnet. På så sätt får läsaren en fördjupad inblick i ämnet och ur den beskrivna problematiken hämtas också de frågeställningar som ligger till grund för den empiriska undersökningen.

4.1. Vad är goodwill?

Diskussionerna kring vad goodwill egentligen är och består av har pågått sedan lång tid tillbaka. Det finns i dagsläget en beskrivning av förvärvad goodwill enligt IFRS 3 som lyder;

"framtida ekonomiska fördelar som inte går att enskilt identifiera och inte heller att redovisa separat"
(FAR SRS Förlag, 2009, s.107).

Denna definition är snarlik med tidigare beskrivning som redogjorts för i ovanstående avsnitt. Caisa Drefeldt (2009) beskriver rent tekniskt goodwill som en residualpost som uppstår när förvärvsanalysen upprättas. Goodwillposten består av det värde som blir över då ledningen har fördelat köpeskillingen på de förvärvade tillgångarna och tagit hänsyn till skulder och andra åtaganden (Drefeldt, 2009).

Drefeldt (2009) skriver vidare i Balans nr 12 att en ren filosofisk tanke om goodwill skulle kunna vara att det speglar företagsledningens framtida förhoppning om en bra avkastning. Hon menar därmed att det kan ses som en ren önskan om god avkastning vilket blir en drömmande syn på goodwill. Hon avslutar svävande att det kanske är precis vad det är – en dröm. Drefeldts (2009) huvudsakliga mening är alltså att det rent teoretiskt finns mätbara värden som IASB föreskriver i sitt regelverk men hon är frågande till om det är så i verkligheten. Att företagsförvärv är så pass genomlysta att företag kan beskriva vad goodwillen består av ställer sig alltså Drefeldt tveksam till.

I Balans nr 2, 2010 kritiserar Stefan Engström detta påstående. Engström menar att ett företagsförvärv alltid ska föregås av en noggrann analys av vilka tillgångar och andra nyttigheter som finns i det förvärvade företaget. Dessa ska även värderas till dess verkliga värde som baseras på vad man anser sig villig att betala. När detta är klargjort ser han inga svårigheter i att redovisa ett rättvisande värde. Om företagsledningen däremot inte kan överblicka vad som förvärvats eller dess värde så blir det svårt att följa kraven i IASB:s regelverk (Engström, 2010).

Eftersom det kan bli problematiskt att följa IASB:s regelverk då osäkerhet finns om vad goodwillen består av och hur posten ska värderas blir det intressant för oss att försöka

reda ut om företagen verkligen anger vad goodwillen består av. Detta har därför inkluderats i frågeformuläret.

4.2. Uteblivna goodwillnedskrivningar

För att ge läsaren en uppfattning om förekomsten av goodwill och eventuella nedskrivningar av dessa poster i svenska bolag presenteras nedan en sammanfattning av Gauffin och Thörnstens undersökning i Balans nummer 1, 2010 av 2008 års bokslut. Då studien genomfördes hade IFRS:s nya regler om nedskrivningsprövning av goodwill inte tidigare tillämpats i en global recission och det fanns höga förväntningarna om ett stort nedskrivningsbehov.

Undersökningen omfattade de 259 bolag som under 2008 var börsnoterade på OMX Stockholm. Tillsammans redovisade bolagen en total goodwill på 613 miljarder SEK vilket motsvarade nästan 30 % av det gemensamma egna kapitalet. Det var endast 37 av dessa bolag som gjorde nedskrivningar, vilka motsvarade knappt 1,5 procent av den totala goodwillposten. Ytterst få av dem angav den rådande finanskrisen som anledning till nedskrivningarna och mer än hälften angav ingen motivering alls. Nästan samtliga bolag använde nyttjandevärdet som metod för att fastställa återvinningsvärdet.

Den diskonteringsränta som används vid beräkning av nyttjandevärdet ska baseras på både avkastningskravet med hänsyn till faktiska kapitalkostnader och risker som är hänförliga till den specifika investeringen. Medianvärdet på den ränta som tillämpades under 2008 låg på 11,5 procent medan den riskfria räntan då endast var 2,43 procent. Den genomsnittliga mellanskillnaden, som utgörs av riskpremien, blev således ungefär 9 procent. På grund av att finanskrisen nådde sin kulmen under året fanns tydliga indikationer på att riskpremien hade ökat markant, men trots detta valde endast 17 procent av bolagen att höja sin diskonteringsränta. Tvärtom sänktes istället räntan av nästan en tredjedel av bolagen. En sänkning resulterar i ett högre nyttjandevärde och därmed också ett minskat nedskrivningsbehov. I bolagens årsredovisningar syntes med andra ord få spår av riskökningen på de finansiella marknaderna.

Om nedskrivningar av bolagens goodwill uteblir även kommande år kommer följden att bli balansräkningar som mer eller mindre domineras av goodwillposten. Möjligheten till värdering till nyttjandevärde lämnar visst utrymme för subjektivitet, vilket i framtiden kan resulterar i att även koncernernas egna kapital baseras mer och mer på subjektiva bedömningar.

Gauffin och Thörnsten tycker sig se en tendens att bolagens känslighetsanalyser inte alltid speglar rådande marknadsförutsättningar och att de ibland förbiser kritiska variabler hänförliga till goodwillen. Beräkningarna i nedskrivningstesten verkar snarare ha skett i färdiga standardkalkyler.

Varför såpass få nedskrivningar har gjorts i 2008 års bokslut är svårt att avgöra, men att det inte skulle finnas något behov finner Gauffin & Thörnsten inte troligt. En möjlighet är däremot att bolagen avstår nedskrivningar för att inte sända negativa signaler till marknaden. Att bolagen är försiktiga på grund av en osäkerhet om framtiden och en vilja att skydda sitt egna kapital är också mer sannolikt.

Utifrån denna artikel och debatten som pågått kring uteblivna goodwillnedskrivningar blir det intressant att undersöka om bolaget anger motivering till de valda åtgärderna och om diskonteringsräntorna har justerats för året med motiveringar till detta. Frågorna kommer även att beröra känslighetsanalyser.

4.3. Subjektivitet vid bedömning av beräkningsmetod

I Balans nummer 8-9, 2009 ifrågasätter Carl Grefberg från KPMG hur rättvisande bilden av företagens goodwill egentligen är.

Under 2008 föll aktiemarknaden kraftigt men av detta syntes inga spår i de stora koncernernas redovisning. Förväntningarna var att införandet av IFRS skulle resultera i att balansräkningarna bättre skulle spegla den rådande marknadssituationen, vilket inte verkar ha blivit fallet. Tanken med det nya regelverket var ju att redovisade värden på tillgångar som goodwill skulle öka och minska med den faktiska utvecklingen och på så sätt ge en mer rättvisande bild. Grefberg hävdar att problemet ligger i att IFRS kräver värdering till verkligt värde med rörliga balansräkningar som resultat samtidigt som bolagen vill undvika kostnaderna för nedskrivningar. En goodwillnedskrivning ger negativ effekt på resultatet vilket kan ställa bolagets ledning och styrelse i dåliga dager. Samtidigt minskar också den vinst som annars kunde delats ut till ägarna, vilket kan ge incitament till att inte genomföra en nedskrivning.

Att bolagen i den årliga nedskrivningsprövningen kan beräkna återvinningsvärdet som antingen nyttjandevärde eller verkligt värde minus försäljningskostnader kan betraktas som ett avsteg från försiktighetsprincipen. Den marknadssituation som har rådit borde rimligtvis resulterat i sänkta goodwillvärden. För att undvika detta kan företagen då istället välja nyttjandevärde som värderingsmetod. Genom att hävda positiva förväntningar på framtida kassaflöden kan goodwillen då hållas kvar på samma nivå trots en kraftig recession eller indikation på minskande värden. Enligt Grefberg kan man ifrågasätta huruvida bolagens framtidsbedömningar verkligen är realistiska och om den rättvisande bilden kanske äventyras (Grefberg, 2009).

Diskussionen som Grefberg för kring verkligt värde och nyttjandevärdet är intressant eftersom företagen har en stor möjlighet att påverka vid beräkningen av nyttjandevärdet. Därför har en frågeställning antagits i formuläret om vilken beräkningsmetod som tillämpats och om motivering till detta anges.

4.4. Skyddsnätet

Sven-Erik Johansson skiljer mellan två typer av nedskrivningar i sin artikel "Skyddsnät för nedskrivningar av goodwill" i Balans nr 4, 2008:

- I förvärvskalkylen förutsedda nedskrivningar, vilka styrs av förväntningar på framtida kassaflöden, vinster och tillväxttakt.
- Nedskrivningar på grund av oförutsedda, icke gynnsamma utfall

I Balans nr 6-7, 2004 argumenterar Johansson för att goodwillposter borde skrivas upp om en värdeökning skett. Ett goodwillvärde kan delas upp på olika komponenter vars värdeutveckling kan vara skild från varandra. Om en komponents värde stiger mer än en annans sjunker borde det totala värdet skrivas upp med nettoökningen för att redovisningen inte ska bli missvisande. Om en sådan uppskrivning uteblir skapas ett så kallat skyddsnät vid oförutsedda värdeminskningar, där den tidigare orealiserade värdeökningen kan kvittas mot det uppkomna nedskrivningsbehovet och därmed kan en nedskrivning undvikas. Skyddsnätet kan uppstå till följd av;

- Att ett år med lågt förväntat kassaflöde efterföljs av ett övervinstår.
- Köpeskillingen till stor del utgörs av goodwillvärden vid förvärv av tillväxtföretag (som innehåller många icke balansgilla värden).
- Det verkliga värdet på de förvärvade nettotillgångarna överstiger det redovisade värdet och mellanskillnaden skrivs av som kostnad de nästkommande åren.
- Den förvärvade verksamheten representerar endast en mindre del av den kassagenererande enhet som goodwillen hänförs till.

Vid förvärv av ett bolag som visar god lönsamhet och stabilitet och som förväntas generera övervinster omgående skapas inget skyddsnät. Den förväntade värdeminskningen justeras genom nedskrivning.

Goodwillvärdet ska allokeras på de kassagenererande enheter som förväntas gynnas av förvärvet. I bedömningen av vilka dessa enheter är finns utrymme för subjektiva inslag. Johansson exemplifierar detta genom att peka på AstraZeneca vars hela koncern är en enda kassagenererande enhet (Johansson, 2008).

Eftersom det finns utrymme för subjektiva bedömningar vid bedömningen av vilken nivå man ska allokera goodwill till, har vi valt att ta in en frågeställning angående detta i formuläret. Dock kommer endast upplysningar kring den kassagenererande enheten att beröras.

4.5. Frågeformulär och sammanfattning av kapitlet

Genomgången av den aktuella debatten rörande goodwill resulterade i ett antal frågor som sammanställts i ett formulär vilket kommer att användas i den empiriska

undersökningen. Dessa frågor kommer endast att kunna besvaras med ”ja”, ”nej” eller ”ingen upplysning”.

Diskussionen kring vad goodwill egentligen består av har varit ämne för debatt sedan posten uppkom. Dreifeldt (2009) anser att det teoretiskt sett finns mätbara värden i enlighet med IFRS men hon ställer sig frågande till om det är så i verkligheten. Hon menar att ett företagsförvärv ofta inte är så genomlysta att man kan identifiera dessa. Stefan Engström (2010) skriver en replik på Dreifeldts artikel och menar där att företagsförvärv ska föregås av analyser som identifierar tillgångarna och dess värden. När detta är gjort ser han inga problem i att redovisa detta värde. Han menar också att om detta inte görs så blir det svårt att tillämpa IFRS på ett korrekt sätt. Därför kommer nedanstående frågeställningarna att användas i studien.

Har förvärv gjorts som resulterat i ökad goodwill?

- Anges vad den förvärvade goodwillen består av?

Gauffin och Thörnsten (2010) har kommit fram till att få nedskrivningar gjordes i Sverige under år 2008 i jämförelse med till exempel USA. De ansåg att diskonteringsräntan var en anledning till de uteblivna nedskrivningarna. Väldigt få företag hade justerat sin diskonteringsränta i enlighet med den ökade risken som finanskrisen innebar. Även här kommer subjektivitetsfrågan in, det vill säga om företagen, för att undvika nedskrivning, har behållit diskonteringsräntan på den nivå som skulle innebära ett bibehållet värde på goodwillen. För att undersöka om företagen har grund för sina bibehållna värden och om de följer upplysningskraven i IAS 36 har följande frågor tagits med i formuläret;

Har diskonteringsränta angivits?

- Oförändrad jämfört med tidigare år?
 - Finns motivering?
- Höjd jämfört med tidigare år?
 - Finns motivering?
- Sänkt jämfört med tidigare år?
 - Finns motivering?

Finns en känslighetsanalys på nedskrivningsprövningen?

- Finns en beskrivning av denna?

Vid en nedskrivningsprövning ska återvinningsvärdet bedömas till antingen det verkliga värdet eller nyttjandevärdet. Grefberg (2009) diskuterar om att företagen har en stor inverkan på de bedömningar och uppskattningar som görs men även att de kan bestämma själva vilken värderingsmetod som ska leda till återvinningsvärdet. Han menar att införandet av IFRS skulle innebära en större rörlighet i balansräkningarna i och med värderingar till verkligt värde, men så har ej skett. Detta har givit oss frågeställningarna nedan;

Värdering till verkligt värde?

Värdering till nyttjandevärde?

- Finns antaganden angivna enligt kraven i IAS 36?
- Nämnas rådande marknadsförutsättningar?
- Prognosperiod 5år?

Har nedskrivning gjorts på goodwill vid nedskrivningstestet?

- Finns upplysningar om händelser som lett till nedskrivning?
 - Nämnas finanskrisen?
- Har det resulterat i en minskning av total goodwill?

Har de bibehållit värdet på goodwill vid nedskrivningstestet?

- Finns motivering till bibehållet värde?
 - Nämnas finanskrisen?

I Johanssons artiklar angående skyddsnät (2008 och 2004) diskuteras utrymmet för subjektiva bedömningar när man bestämmer nivån på den kassagenererande enhet vilken goodwill ska allokeras på. Det blir då intressant att se om företagen överhuvudtaget har angett nivån på den kassagenererande enheten för att utröna eventuella subjektivitetsfrågor. Har detta undvikits så finns risk att företaget medvetet valt en större enhet än vad som föreskrivs i standarden. Detta skulle kunna användas för att undvika en eventuell nedskrivning på grund av att andra tillgångar inom enheten höjer upp det totala värdet. Från denna debatt inkluderat nedanstående;

Anges nivån på den kassagenererande enheten?

- Fler än fyra kassagenererande enheter?
- Finns motivering till val av kassagenererande enheter?

5. Resultatredovisning

I resultatredovisningen presenteras resultaten av den empiriska undersökningen vilka sedan tolkas utifrån de teorier som redogjordes för i litteraturgenomgången. Detta avsnitt kommer också att ligga till grund för studiens slutsats som presenteras i nästkommande avsnitt.

5.1. Resultattabell

Med hjälp av frågeformuläret presenteras här nedan resultatet av studien i tabellform. Sedan följer en mer djupgående analys av de intressanta områden som uppmärksammas.

Tabellens procentsatser är framtagna i relation till närmast ovanstående huvudfråga och avrundade till närmaste heltal

1 = JA, 0 = NEJ	Totalt 2009	Andel	Totalt 2008	Andel
Värdering till verkligt värde?	0	0%	0	0%
Värdering till nyttjandevärde	17	100%	17	100%
· Finns antaganden angivna enligt kraven i IAS 36?	13	76%	13	76%
· Nämnas rådande marknadsförutsättningar?	6	35%	5	29%
· Prognosperiod mer än 5 år?	3	18%	3	18%
· Finns motivering?	3	100%	3	100%
Har nedskrivning gjorts på goodwill vid nedskrivningstestet?	5	29%	3	18%
· Finns upplysningar om händelser som lett till nedskrivning?	4	80%	2	67%
· Nämnas finanskrisen?	0	0%	1	33%
· Har det resulterat i en minskning av total goodwill?	5	100%	2	67%
Har de bibehållit värdet på goodwill vid nedskrivningstestet?	12	71%	14	88%
· Finns motivering till bibehållet värde?	1	8%	2	14%
· Nämnas finanskrisen?	2	17%	2	14%
Har förvärv gjorts som resulterat i ökad goodwill?	9	56%	12	71%
· Anges vad goodwillen består av?	7	78%	6	50%
Har diskonteringsränta angivits?	17	100%	17	100%
· Oförändrad jämfört med föregående år?	5	29%	6*	40%
· Finns motivering?	0	0%	0	0%
· Höjd jämfört med föregående år?	4	24%	2*	13%
· Finns motivering?	0	0%	0	0%
· Sänkt jämfört med föregående år?	8	47%	7*	47%
· Finns motivering?	1	13%	0	0%
Har det gjorts känslighetsanalys på				

nedskrivningsprövningen?	15	88%	14	82%
· Finns beskrivning av denna?	4	27%	5	36%
Anges nivå på den kassagenererande enheten?	17	100%	17	100%
· Fler än fyra kassagenererande enheter?	8	47%	8	47%
· Finns motivering till val av kassagenererande enheter?	2	12%	2	12%

* Jämförande information angående diskonteringsränta för två av de undersökta företagen gick inte att finna då de ej angivit deras diskonteringsränta för år 2007. Detta innebär att summeringen blir 15 stycken företag där även procentsatserna är justerade efter detta.

5.2. Nyttjandevärden och antaganden

Återvinningsvärdet kan fastställas till antingen nyttjandevärde eller verkligt värde. Inget utav företagen i undersökningen har värderat sin goodwill till verkligt värde minus försäljningskostnader utan har istället använt nyttjandevärde som sitt återvinningsvärde. Marton et al. (2008) menar att de tillgångar som prövas enligt IAS 36 oftast inte har möjligheten att värderas till verkligt värde minus försäljningskostnader, så detta resultat från studien var som förväntat. Bloom (2009) kritiserar verkligt värde metoderna och menar att nyttjandevärdet har stora osäkerhetsmoment vid beräkningarna. Exempel på osäkerhetsmoment är uppskattningar av framtida kassaflöden och viktiga antaganden om andra parametrar som påverkar diskonteringsräntan eller kassaflödena. Utrymmet som här ges för felaktigheter är en stor bidragande orsak till alla debatter och diskussioner kring nedskrivningsprövningar av goodwill. Studien visar att företagen genomgående har valt värdering till nyttjandevärde och osäkerhetsmoment beskrivna ovan blir därför aktuella vilket medför upplysningskrav för de viktiga antaganden som gjorts vid beräkningarna.

Ett resultat av undersökningen är ett åskådliggörande av likheten mellan år 2008 och år 2009 av kraven på uppfyllanden av antaganden. En fjärdedel av bolagen har inte uppfyllt upplysningskraven angående deras viktiga antaganden. De redogör inte för de parametrar som beräkningarna baserats på överhuvudtaget.

En global recession påverkar verksamheter på många olika sätt, inte minst deras försäljningssiffror och därmed också kassaflöden. Beräkningar av nyttjandevärdet för en goodwillpost består delvis av prognoser om framtida kassaflöden som goodwillen antas bidra till (FAR SRS Förlag, 2009). När det rör värdet på goodwill i de bolagen som omfattas av studien är det väldigt få som nämner finanskrisen och av de som faktiskt gjort nedskrivningar är det inga som överhuvudtaget berör den. Oavsett vilken inverkan krisen har haft eller inte haft har den ändå varit högst närvarande under de sista åren och borde på ett eller annat sätt fått uppmärksamhet i samband med goodwillvärderingarna.

Enligt punkt 134 d. i IAS 36 ska en beskrivning göras av varje viktigt antagande som haft inverkan på beräkningarna av nyttjandevärdet. Tretton av företagen anger vad deras viktiga antaganden är vilket kan anses vara en sådan beskrivning som krävs enligt ovan. Eftersom IFRS är ett principbaserat regelverk blir olika tolkningar av ordet beskrivning

möjlig. Företagen som har uppfyllt de krav på upplysningar om antaganden som ställs på dem enligt IAS 36 har dock inte gjort någon större redogörelse för dessa. Det blir därför svårt att bedöma tillförlitligheten även om upplysningskraven är uppfyllda. Marton et al. (2008) skriver att det är en balansgång för företagen att redovisa sina antaganden. Å ena sidan ska företagen visa öppenhet för att investerare ska ges möjligheten att bedöma tillförlitligheten och å andra sidan ska de inte avslöja affärshemligheter. De som inte har uppfyllt kraven enligt IAS 36 anser möjligtvis att om de skulle redovisa sina viktiga antaganden så skulle de avslöja känslig information, men den nivå som anges i dagsläget är inte tillräckligt för att göra en god tillförlitlighetsbedömning.

På detta område finns en tydlig likhet mellan de två år studien baserats på. Tretton av de sjutton företag som studerats har uppfyllt IAS 36 upplysningskrav och detta kan tyckas tillräckligt för en god tillförlitlighetsbedömning. Dock har företagen samma viktiga antaganden från år till år. Eftersom det inte blir några större skillnader åren emellan blir det också svårt att bedöma om något har skett under året som påverkat värdet. Som beskrivits i tidigare avsnitt ska de utökade upplysningskraven bidra till en möjlighet för läsaren att bedöma tillförlitligheten i beräkningarna. Hade man däremot angivit vad de olika antagandena hade för värden och mer ingående beskrivit förändringarna så skulle man ha större möjlighet att bedöma tillförlitligheten i dessa.

Gauffin och Thörnsten (2010) skriver i Balans nr 1;

"Noterna i bolagens årsredovisningar framstår som att de inte alltid bottnar i en analys av rådande marknadsförutsättningar för den testande enheten utan snarare på en kalkyl på ekonomiavdelningens dator" (Gauffin & Thörnsten 2010, Balans Nr 1, s.41-42)

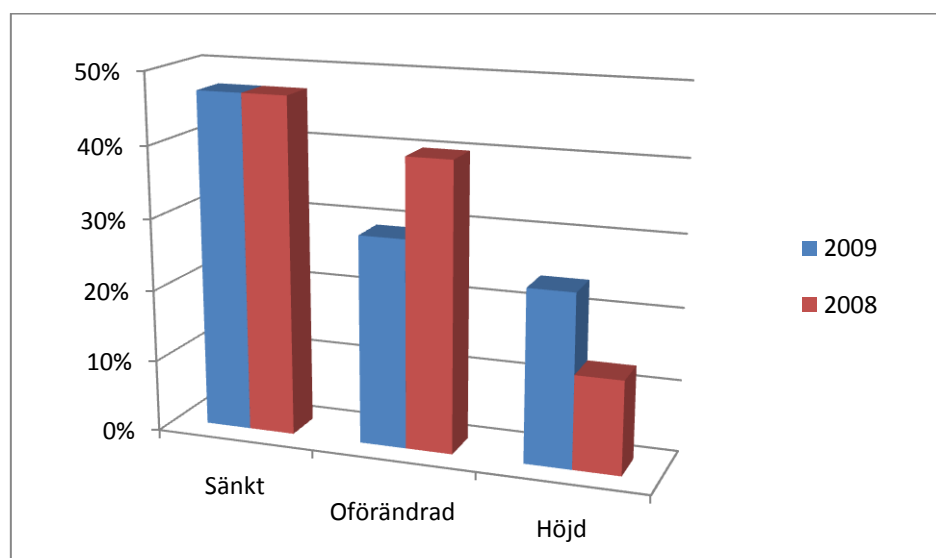
Vår genomförda undersökning visar på samma resultat som citatet ovan antyder. Förändringar görs inte i omfattningen av upplysningar från år till år och detta gäller för så gott som alla de undersökta företagen. Texten som fanns i föregående årsredovisning kopieras och flyttas över till det nya året med enda skillnad att siffrorna byts ut. En möjlig förklaring är att företagen har försökt skapa en årsredovisning som tillgodoser upplysningskraven utan att avslöja några affärshemligheter vilket gör det enklast och billigast att återanvända denna. Om det är en kostnadsfråga eller att man skapat en redovisning som visserligen uppfyller kraven enligt IAS 36 men med ett visst utrymme att påverka bedömningarna kan endast spekuleras i.

5.2.1. Diskonteringsräntan

Vid beräkning av nyttjandevärdet av en goodwillpost ska kassaflödena diskonteras till nuvärde med hjälp av en diskonteringsränta (Marton et al., 2008). Enligt upplysningskraven i IAS 36 måste bolagen lämna information i sin årsredovisning om vilken nivå diskonteringsräntan har fastställts till (FAR SRS Förlag, 2009). Samtliga sjutton

bolag i denna studie angav nivån på den diskonteringsränta som använts vid beräkningar av nyttjandevärdet för både år 2008 och 2009 och uppfyller således kraven.

Så långt det är möjligt ska diskonteringsräntan baseras på en bedömning av risken på marknaden och inte en intern bedömning. Dock ska justeringar göras för specifika risker som förknippas med tillgången och företaget (Marton et al., 2008). I 2009 års årsredovisningar var det fem bolag som höll kvar diskonteringsräntan på samma nivå som året innan. Fyra höjde räntan medan åtta sänkte den jämfört med föregående år. En sänkning resulterar i ett högre nyttjandevärde och därmed också ett minskat nedskrivningsbehov (Gauffin & Thörnsten, 2010). Att hälften av bolagen i studien sänkt sin diskonteringsränta för 2009 kan bero på att läget på de finansiella marknaderna har stabiliserats och att finanskrisen tycks mattas av, vilket torde minska riskpremiens del i räntan. Detta resonemang försvarar dock inte de sänkningar som skedde redan under 2008 då riskpremien teoretiskt sett borde stigit. I diagrammet nedan presenteras förändringarna av diskonteringsräntan för år 2008 och år 2009;

Tre av de bolag som sänkte sin diskonteringsränta har också gjort en nedskrivning. Om räntan inte hade sänkts hade möjligen nedskrivningarna blivit än större och därmed haft större inverkan på resultatet. En höjning av diskonteringsräntan resulterar däremot i ett lägre nyttjandevärde och således kan behovet av nedskrivning öka. Dock har ingen av de bolag som höjt räntan genomfört nedskrivningar i 2009 års bokslut.

Gauffin & Thörnsten (2010) menar att det fanns tydliga indikationer på att riskpremien ökade markant under 2008 på grund av att finanskrisen då nådde sin kulmen, men trots detta valde få bolag att höja sin diskonteringsränta. Tvärtom sänktes istället räntan av nästan en tredjedel av bolagen och i årsredovisningarna syntes därmed få spår av riskökningen på de finansiella marknaderna (Gauffin & Thörnsten, 2010). Trots att diskonteringsräntan till stor del ska baseras på marknadens riskpremie finns ändå

utrymme för subjektiva inslag vilket leder till en osäkerhet i redovisningen, hävdar Marton et al. (2008). Av samtliga bolag i studien var det endast ett som motiverade den valda nivån på diskonteringsräntan för 2009. På grund av uteblivna förklaringar ges inte läsaren möjlighet att förstå valet av räntenivå och kan därmed inte heller utesluta att denna fastställts på subjektiv basis. En motivering till varför diskonteringsräntan har justerats eller bibehållits är att föredra för att undvika spekulationer om subjektivitet vid fastställande av diskonteringsräntan.

5.3. Känslighetsanalyserna

Att illustrera en känslighetsanalys är ett bra sätt för företaget att ge läsaren en möjlighet att bedöma tillförlitligheten i beräkningarna. Då kan intressenten på ett enkelt sätt se hur olika parametrar påverkar värdet på goodwillposten.

IAS 36, punkt 134 f, beskriver reglerna som innefattar denna analys. Den beskriver att om det finns möjlighet till en rimlig förändring i ett viktigt antagande som skulle göra att enhetens återvinningsvärde skulle understiga dess redovisade värde så ska detta återges i form av en känslighetsanalys (FAR SRS Förlag, 2009). Då ska de tre nedanstående anges:

- i. Beloppet med vilket återvinningsvärdet understiger det redovisade värdet.
- ii. Det värde som tilldelats det viktiga antagandet.
- iii. Beloppet med vilket värdet måste förändras för att enhetens återvinningsvärde ska bli lika med det redovisade värdet (FAR SRS Förlag, 2009)

Detta betyder att de företag som ser en möjlig förändring i ett viktigt antagande ska göra en sådan analys. Om det vid förändringarna av antaganden ändå ger utslaget att återvinningsvärdet är högre än det redovisade värdet så behöver inte någon närmare beskrivning ske (FAR SRS Förlag, 2009). Femton av sjutton företag har uppgett i sin årsredovisning att de har gjort en känslighetsanalys av sina beräkningar. Fyra av dessa femton företag har återgett denna analys och man får en möjlighet att förstå förändringarna vilket ger en god möjlighet att bedöma tillförlitligheten. De resterande elva företagen har enbart angett att de har gjort en känslighetsanalys med viktiga antaganden, men endast konstaterat att de inte ger något utslag och behöver därför inte beskriva detta närmare.

En beskrivning av känslighetsanalysen även om det redovisade värdet överstiger återvinningsvärdet vore att föredra ur en tillförlitlighetssynvinkel. Det som skulle kunna vara känsligt i denna fråga är balansgången mellan att ange värdet av sina antaganden och att inte röja sina affärshemligheter (Marton et al., 2008).

5.4. Nivån på de kassagenererande enheterna

Eftersom goodwill inte genererar några ekonomiska fördelar oberoende av andra tillgångar kan inte en nedskrivningsprövning göras på den enskilda goodwillposten. Vid

förvärvet allokeras istället goodwillen till den kassagenererande enhet som förväntas dra nytta av mervärdet. Kravet i IAS 36 är att samtliga bolag som omfattas av regelverket ska "identifiera den minsta grupp av tillgångar som vid en fortlöpande användning ger upphov till inbetalningar som i allt väsentligt är oberoende av andra tillgångar eller grupper av tillgångar" (FAR SRS Förlag, 2009). För 2009 var det knappt tolv procent av de undersökta bolagen som motiverade nivån på den kassagenererande enhet på vilken goodwillvärdet allokeras. Drygt hälften av bolagen delar även upp hela sin verksamhet på fyra eller färre enheter. Identifiering av kassagenererande enheter ska enligt definitionen i IAS 36 göras på så låg nivå som möjligt. Ju större enheten är desto högre är risken att ökningen av värdet på en goodwillkomponent tar ut minskningen hos en annan komponent (Wines et al., 2007).

Ett av de bolag som inte motiverade valet av nivå var AstraZeneca. AstraZeneca är en mycket stor koncern som under 2009 hade en omsättning på 32804 MUSD och redovisade goodwill på 9889 MUSD vilket utgör nästan 20 procent av de totala tillgångarna. I årsredovisningen återfinns följande formulering;

"Vid prövning med avseende på nedskrivningsbehov av goodwill betraktas koncernen som en enda kassagenererande enhet." (AstraZeneca, 2009, s.47).

Att identifiera hela sin verksamhet som en enda kassagenererande enhet är anmärkningsvärt och relativt ovanligt. Man kan ifrågasätta om koncernen verkligen är den minsta identifierbara grupp av oberoende tillgångar. Det hade därför varit lämpligt för AstraZeneca att förklara sitt val närmare eller åtminstone kommentera det kort. Koncernen verkar inom sex så kallade terapiområden vilka kanske också hade kunnat utgöra varsina kassagenererande enheter. Redovisningen är i andra avseenden, till exempel försäljning, uppdelade per dessa områden. Även en geografisk uppdelning för försäljningsutvecklingen görs. Varför dessa inte används som kassagenererande enheter kommenteras inte. För läsarens skull hade det varit lämpligt att skriva några få rader för att försvara sitt val. Genom att endast ha en kassagenererande enhet som omfattar all verksamhet är sannolikheten stor att goodwill kan hållas kvar på en jämn nivå till följd av att värdeminskningar på ett håll vägs upp av öknings på ett annat (Wines et al., 2007). Om koncernen istället hade delat upp sin verksamhet på till exempel de sex terapiområdena eller geografiska regioner kanske utfallet av beräkningarna blivit ett annat och ett nedskrivningsbehov uppenbarat sig. Om man studerar årsredovisningar från 2007 och 2008 ligger goodwillposten på i princip samma nivå och några nedskrivningar har heller inte förekommit. Kan hända att det är på grund av att ett skyddsnät uppstår i den stora kassagenererande enheten. Hur än är fallet är det omöjligt för läsaren att skapa sig en egen uppfattning på grund av de sparsamma upplysningarna i en på så många andra områden informativ årsredovisning.

De kvalitativa egenskaper som beskrivs i IFRSs föreställningsram syftar till att göra de finansiella rapporterna användbar för användarna. Tanken är att investerare och andra intressenter själva ska få möjligheten att bedöma tillförlitligheten i den information som presenteras. Eftersom IFRS är ett principbaserat regelverk listas inga exakta krav på informationen vilket ger de redovisande bolagen en viss frihet (FAR SRS Förlag, 2009). I AstraZenecas extremfall kan man ifrågasätta huruvida den återhållsamma informationen om valet av kassagenererande enhet är användbar för läsaren och om syftet i föreställningsramen verkligen uppfylls. Johansson (2008) är en av många som kritiserar det utrymme för subjektivitet som ges i processen av att identifiera de kassagenererande enheterna. Liknande resonemang som förs för AstraZeneca kan även föras för andra bolag som har valt att ha få kassagenererande enheter och som inte motiverar detta i sina årsredovisningar.

Av de årsredovisningar från 2009 som ingått i studien var det endast Alfa Laval och Atlas Copco som gav en motivering till uppdelningen av kassagenererande enheter. I Alfa Lavals årsredovisning kan man läsa;

”För testen av nedskrivningsbehov av goodwill har två av Alfa Lavals rörelsesegment identifierats (...) Tekniskt kan en nyligen förvärvad affärsverksamhet följas fristående under en inledande period, men förvärvade affärsverksamheter tenderar att integreras in i divisionerna i snabb takt. Detta innebär att den oberoende spårbarheten förloras ganska snart och då blir en fristående mätning och testning ogenomförbar.” (Alfa Laval, 2009, s.80-81).

Atlas Copco skriver i sin årsredovisning från 2009;

”Förvärvade verksamheter har historiskt integrerats med övriga Atlas Copco-verksamheter kort tid efter förvärvet, vilket även innefattar de hänförliga kassaflödena. Därför genomför Gruppen prövningar av nedskrivningsbehoven på divisionsnivå, eftersom divisionerna har identifierats som kassagenererande enheter.” (Atlas Copco, 2009, s.62).

Atlas Copco identifierar vanligen sina divisioner som kassagenererande enheter. År 2009 delades koncernen upp i 20 olika divisioner, vilket är ett stort antal jämfört med de andra bolagen i undersökningen. Atlas Copco är även en av de få bolag i studien som gjort nedskrivningar under 2009. Visserligen har Alfa Laval endast två kassagenererande enheter men genom sina beskrivningar ger de två bolagen läsaren en inblick i hur de har resonerat vid identifieringen av dessa. På så sätt får läsaren en möjlighet att själv ta ställning till valet av kassagenererande enheter och huruvida uppdelningen är rimlig eller inte.

En intressant iakttagelse som studien resulterat i är att fyra av de fem bolag som genomfört nedskrivningar också har identifierat och fördelat sin goodwill på fyra eller fler kassagenererande enheter. Detta mönster kan tolkas i ljuset av Wines et al. (2007)

resonemang om incitament till att identifiera kassagenererande enheter på så hög nivå som möjligt för att undvika nedskrivningar. Om de fyra bolagen istället identifierat färre enheter på en högre nivå skulle de värdeminskningar som lett till nedskrivning potentiellt kunnat kvittas mot eventuella värdeökningar inom de större enheterna. Dessa tankegångar kan kopplas till Johanssons (2004) teori om ett "Skyddsnät". Han pekar på att om en grupp av tillgångars värde stiger mer än en annans sjunker borde det totala värdet skrivas upp med nettoökningen. Om en sådan uppskrivning uteblir skapas ett skyddsnät där den tidigare orealiserade värdeökningen kan kvittas mot det uppkomna nedskrivningsbehovet. Genom att en nedskrivning kan undvikas på detta sätt riskerar redovisningen att bli missvisande. Skyddsnätet kan till exempel uppstå om en förvärvad verksamhet endast utgör en mindre del av en större kassagenererande enhet till vilken goodwillen allokteras. Denna risk torde vara överhängande för de företag i studien som endast identifierat en eller två kassagenererande enheter i sin verksamhet.

5.5. Agentteorin och principalernas påverkan

De undersökta företagens årsredovisningar innehöll inte nedskrivningar av goodwill i den utsträckning som var förväntat under år 2009. Fem av sjutton företag har gjort nedskrivning av goodwill vilket är två företag mer än föregående år. Grefberg (2009) skriver i Balans nr 8-9 att företagen vill undvika kostnader för nedskrivning då de ger en negativ effekt på resultatet och påverkar den vinst som skulle kunna delas ut till aktieägarna. Detta ställer styrelse och ledning i dålig dager och ger incitament till att inte genomföra en nedskrivning.

Gauffin och Thörnsten har i sin undersökning spekulerat i varför nedskrivningar inte skedde i 2008 års redovisningar och skriver som följer;

"Vi har ställt oss frågan vad orsaken var till de begränsade nedskrivningarna 2008. Vi har inte svaret på frågan utan kan endast spekulera om ifall de berodde på att behovet var litet (vilket känns tveksamt), eller att viljan var låg på grund av att aktiemarknaden tenderar att se nedskrivningar som en katastrof och att bolagen ville försvara sitt egna kapital i en tid av hög osäkerhet om framtiden." (Gauffin & Thörnsten, 2010, Balans Nr 1, s.42)

Det finns alltså med stor sannolikhet ett behov av nedskrivningar men en rädsla för att redovisa dem. Agenterna vill redovisa så hög vinst som möjligt för att undvika att stå till svars för misslyckade affärer eller företagsförvärv. Denna möjlighet uppstår på grund av den subjektivitet IAS 36 ger utrymme till. Detta leder till en lägre tillförlitlighet i rapporterna och att företagen inte ger en rättvisande bild av sin verksamhet (Artsberg, 2003). Det utrymme som finns för subjektiva bedömningar vid nedskrivningsprövningar av goodwill kan vara en bidragande orsak till varför så få nedskrivningar har redovisats även år 2009.

5.6. Debatten

Puxty et al. (1987) genomförde en undersökning om redovisningens reglering i fyra olika länder. Jönsson (1991a) hävdar med stöd av denna att teori endast kan inverka på utvecklandet av redovisningen om den är en del av den pågående debatten. Han konstaterar att argumentationen har en stark praktisk förankring och att åsikter som bygger på praktisk erfarenhet och ändamålsenlighet väger tungt i debatten. Över tiden kommer det att vara samma personer som påverkar beslutstagandet i samhället genom ett ömsesidigt samband mellan rykte och inflytande. De som redan besitter erfarenhet inom området får ett rykte om att vara inflytelserika och erhåller därmed ytterligare auktoritet. Detta ger i sin tur möjligheten att utöva inflytande (Jönsson, 1991b).

Efter att ha studerat debatten i tidskriften *Balans* från ett par år tillbaka kan konstateras att de allra flesta skribenter är, eller har varit, revisorer med stor erfarenhet. När dessa framför sina åsikter i *Balans* utspelar sig det samband mellan rykte och inflytande som Jönsson (1991a) beskriver. Läsarna av tidskriften torde vara revisorer och andra personer som är verksamma inom branschen. De fackkunniga som skriver artiklarna, vilket ofta görs av samma personer, kommer därför att få inflytande över läsarna på grund av det ovan beskrivna sambandet. Eftersom diskussionerna och debatterna ofta rör redovisningens regelverk kommer det att medföra en anpassning av reglerna. För att göra rätt och följa med i utvecklingen måste man alltså följa debatten.

Ytterligare en iakttagelse är att många artiklar i *Balans* fram tills nu endast upplyser om förändringen i IAS 36 och ger en beskrivning av hur själva nedskrivningsprövningen ska gå till. De som faktiskt ger sig in på att diskutera innebörden av de nya reglerna kommer mestadels med kritiska synpunkter, medan få ger förslag på en alternativ hantering av goodwill. Debatten ger därför upphov till långt fler frågor än den faktiskt besvarar, vilket i sig är ett bevis på hur problematiskt området upplevs även av experter.

5.7. Sammanfattning av kapitlet

Samtliga bolag i undersökningen har satt sitt återvinningsvärde till nyttjandevärde. En fjärdedel av bolagen har dock inte uppfyllt upplysningskraven angående deras viktiga antaganden och resterande har visserligen angett dem inte gett någon närmare beskrivning av dem. Antaganden är även de samma som från föregående år och verkar vara baserade på standardkalkyler. Dessa faktorer gör det svårt att bedöma tillförlitligheten även om upplysningskraven är uppfyllda (Marton et al., 2008).

Samtliga sjutton bolag i denna studie angav nivån på den diskonteringsränta som använts vid beräkningar av nyttjandevärdet för både år 2008 och 2009 och uppfyller således kraven i IAS 36. Fyra höjde räntan medan åtta sänkte den jämfört med föregående år. Av samtliga bolag i studien var det endast ett som motiverade den valda nivån på diskonteringsräntan för 2009. En motivering till varför diskonteringsräntan har justerats eller bibehållits är att föredra för att undvika spekulationer om subjektivitet.

De flesta bolag anger att de har gjort en känslighetsanalys av sina beräkningar, men endast fyra har återgett denna analys. De resterande företagen har enbart angett att de har gjort en känslighetsanalys med viktiga antaganden, men endast konstaterat att de inte ger något utslag och behöver därför inte beskriva detta närmare. På så vis berövas läsaren på möjligheten att förstå förändringarna och därmed också möjligheten att bedöma tillförlitligheten

Knappt hälften av bolagen i undersökningen har identifierat fyra eller fler kassagenererande enheter. Fyra av de fem bolag som gjort nedskrivningar har identifierat fyra eller fler enheter vilket stödjer teorin om kvittning av värdeförändringar inom de kassagenererande enheterna.

Det utrymme som finns för subjektiva bedömningar vid nedskrivningsprövningar av goodwill kan vara en bidragande orsak till varför så få nedskrivningar har redovisats även år 2009. Agenterna har incitament att redovisa så hög vinst som möjligt vilket IAS 36 också ger utrymme till. Detta leder till en lägre tillförlitlighet i rapporterna och att företagen inte ger en rättvisande bild av sin verksamhet (Artsberg, 2003).

Efter att ha studerat debatten i tidskriften Balans från ett par år tillbaka kan konstateras att de allra flesta skribenter är, eller har varit, revisorer med stor erfarenhet. Jönsson (1991b) menar att de som redan besitter erfarenhet får ett rykte om att vara inflytelserika och erhåller därmed ytterligare auktoritet, vilket i sin tur ger möjligheten att utöva inflytande. Debatten har en inverkan på redovisningens reglering så för att göra rätt och följa med i utvecklingen måste man alltså följa debatten.

6. Slutdiskussion

I slutdiskussionen kommer den forskningsfråga som ställdes i studiens inledande avsnitt att besvaras och de vetenskapliga bidrag som den empiriska undersökningen resulterat i presenteras. Även reflektioner över studiens slutsatser och förslag till vidare forskning återfinns i detta avsnitt.

6.1. Inledning

Denna studie har berört IFRS regelverk och mer specifikt de komplikationer som uppmärksammas i samband med tillämpningen av IAS 36. IFRS är ett principbaserat regelverk som är framtaget för att kunna tillämpas i alla bolag vilket medför många olika tolkningar. Syftet med de finansiella rapporterna är att de ska tillhandahålla information som är användbar vid ekonomiska beslut. Föreställningsramen behandlar ett antal kvalitativa egenskaper som krävs för att informationen ska bli användbar och ge en rättvisande bild, där tillförlitlighet och relevans är bland de viktigaste.

IAS 36 har varit och är fortfarande ett område för diskussion, mycket på grund av att det finns utrymme för företagen att påverka sitt resultat vilket föder incitament för ledning och styrelse att redovisa höga vinster. Dessa incitament och goodwillpostens betydande andel i dagens balansräkningar bidrar till ifrågasättandet av bolagens tillämpning av denna standard.

År 2008 var finanskrisen ett faktum såväl i Sverige som globalt. Detta gav höga förväntningar på nedskrivningar av goodwill som med facit i hand dock uteblev. Debatten var igång och med 2009 års årsredovisningar på trycket blev detta ännu en gång ett högaktuellt ämne.

6.2. Forskningsfrågan besvaras

Eftersom det ges utrymme för subjektivitet i beräkningarna av goodwillvärdet samtidigt som det finns incitament till att inte genomföra nedskrivningar formuleras forskningsfrågan enligt följande;

"Vilka svårigheter finns vid bedömning av tillförlitlighet i 2009 års nedskrivningsprövningar av goodwill och vilka faktorer bidrar till dessa?"

Vår studie visar att företagen genomgående har valt värdering till nyttjandevärde och ska därför redogöra för de viktiga antaganden som gjorts vid beräkningarna. Det är dock svårt att bedöma tillförlitligheten i beräkningarna trots att kraven på uppgifter i IAS 36 är uppfyllda. Företagen har samma antaganden från år till år vilket ger en anledning att misstänka att årsredovisningarna är standardiserade i sin utformning av ren bekvämlighet

vilket även Gauffin och Thörnsten (2010) uppmärksammat. För att kunna bedöma tillförlitligheten i beräkningarna räcker inte dagens upplysningskrav utan dessa måste utökas till att även omfatta vissa värden och förändringar.

Samtliga bolag i studien angav nivån på den diskonteringsränta som använts vid beräkningarna av nyttjandevärde vilket är ett krav enligt IAS 36. Det som är intressant i studien är att endast ett företag motiverat förändringarna av diskonteringsräntan under de två år som undersökts. I övriga fall får läsaren ingen vägledning till varför en förändring har skett. Inte heller de oförändrade räntorna har kommenterats. Diskonteringsräntan har en stor inverkan på hur stort nyttjandevärdet blir och därför även på nedskrivningsbehovet. Vid fastställandet av diskonteringsräntan finns utrymme för subjektivitet och avsaknaden av motivering skyddar därmed valet av ränta mot närmare granskning. Den stora andelen sänkta räntor i 2009 års årsredovisningar kan bero på de incitament som finns för att undvika negativ resultatpåverkan vilket även Gauffin och Thörnsten (2010) påpekade för år 2008.

En känslighetsanalys är ett bra verktyg för läsarna vid bedömning av tillförlitligheten. Nästan 90 procent av de undersökta bolagen anger att de genomfört någon slags känslighetsanalys för att bedöma risken för nedskrivning vid ändrade förutsättningar. Dessa presenteras dock inte i årsredovisningarna såvida inte marginalerna i de kringliggande förutsättningarna är små. Läsaren berövas därmed viktig information som hade kunnat bidra till en djupare förståelse.

Nivån på den kassagenererande enheten kan bli avgörande för att upptäcka ett nedskrivningsbehov. Ju högre nivå desto större är risken att förändringar av goodwill kvittas inom enheten. 53 procent av bolagen delar upp sin goodwill på färre än fyra enheter varför risken är stor att vissa kvittningar har skett och nedskrivning på så sätt undvikits. Fyra av de fem bolag som faktiskt hade genomfört nedskrivningar under 2009 hade även identifierat mer än fyra kassagenererande enheter. Detta styrker teorin om att ju fler kassagenererande enheter som identifieras desto mer sannolikt är det att värdeförändringar inom enheten inte kvittas. Knappt 12 procent av bolagen har motiverat sitt val av nivå på kassagenererande enheter. Hade en tillfredsställande motivering skrivits skulle denna diskussion inte blivit aktuell.

Flertalet studier visar att det finns incitament för ledningen, med andra ord agenterna, i bolag att redovisa ett tillfredsställande resultat i enlighet med principalernas önskan. Goodwillhantering är som tidigare beskrivits ett område som ger utrymme för subjektiva bedömningar och därmed ges ledningen möjlighet att tillgodose principalerna. Att få nedskrivningar gjordes under 2009 får oss att spekulera i incitamentens roll inom området. Detta tillsammans med företagets möjlighet att påverka goodwillvärdet bidrar till ifrågasättandet av tillförlitligheten.

Hanteringen av goodwill har under de senaste åren varit ett av de mest omdebatterade ämnena inom redovisning i tidsskriften Balans. Debatten har legat till grund för undersökningen vid identifiering av problemområden och på så vis har den blivit en undersökning i sig. Intrycket av debatten är att den främst består av beskrivningar av standarden och kritik till denna utan att det ges förslag på lösningar. Problemen som har identifierats i debatten har kunnat bekräftas med denna undersökning av de aktuella bolagen.

Med viss försiktighet kan konstateras att det utrymme för subjektivitet som IAS 36 innehåller äventyrar tillförlitligheten i den information som bolagen presenterar i sina årsredovisningar. Om standarden hade tvingat bolagen till mer detaljerade upplysningar där de motiverar sina antagande och val skulle läsaren själv fått möjlighet att granska beräkningarna och göra sina egna bedömningar. Därmed skulle tillförlitligheten öka och standardiseringen av årsredovisningarna reduceras.

6.3. Studiens teoretiska bidrag

Vår studie har åskådliggjort de svårigheter som finns vid bedömning av tillförlitlighet vid nedskrivningsprövningar av goodwill. Från debatten har de områden som diskuterats valts ut för att tillämpas i praktiken och ger därmed även en indikation på om debatten överensstämmer med verkligheten.

Jönsson (1991a) hävdar att tillämpningen av regleringar påverkas av debatten, vilket också skulle betyda att redovisningen kan anpassas beroende på situation precis som föreskrivs i IFRS. Med en anpassning av reglerna utifrån debatten kan man vid till exempel en finanskris göra justeringar för att fungera bättre i en sådan situation. Genom att studera debatten undersöktes de mest aktuella problemen i praktiken och åskådliggjordes för att sedan komma till en slutsats om tillförlitligheten i de svenska bolagens årsredovisningar.

Efter att ha fördjupat oss i ämnet och genomfört studien har flera olika områden som behöver justeras i regleringen identifierats. Svårigheten i bedömning av tillförlitligheten är att den principbaserade IAS 36 inte ställer tillräckligt höga krav och därmed gör företagen minsta möjliga för att uppfylla regleringen utan lagbrott. I dagsläget uppnår inte de finansiella rapporterna den nivå av tillförlitlighet och användbarhet som IFRS förespråkar trots att upplysningskraven uppfylls. Detta är en anledning till de debatter som varit i ämnet. Genom att stärka kraven på innehållet och omfattningen av antaganden skulle den information som presenteras bli mer användbar och förståelig.

Eftersom debatten påverkar dagens regelverk kommer vårt resultat, som är baserat på debatten, att kunna användas för att se de svårigheter som regelverket i framtiden borde försöka att undanröja.

6.4. Reflektioner över studiens slutsatser

Om mer resurser hade funnits till hands, främst avseende tidsaspekten, hade det varit att föredra att undersöka hela populationen samt utökat undersökningen till att omfatta flera år bakåt i tiden. Det hade även varit intressant att komplettera med kvalitativ information från intervjuer med investerare och andra användare av årsredovisningarna. Intervjuer med producenter av årsredovisningar med hjälp av en kvalitativ metod hade förmodligen dock inte förklarat hur eller i vilken omfattning utrymmet för subjektivitet utnyttjas på grund av denna informations känsliga karaktär.

De artiklar som legat till grund för denna studie är visserligen mer än tjugo år gamla men anses fortfarande vara en mycket relevant del av de institutionella teorierna varför de också kan tillämpas i nutidens undersökningar.

Finanskrisens inverkan på goodwillredovisningen har enligt årsredovisningarna varit begränsad. Dock kan effekten av denna gömma sig bakom de sparsamma upplysningarna. Om undersökningen omfattat ett längre tidsspänn skulle omfattningen av antaganden innan, under och efter krisen kunnat ge signal om huruvida effekten har undanröjts genom att begränsa informationen.

6.5. Förslag till fortsatta studier

Eftersom denna studie har en explorativ ansats och en empirinära karaktär har många ytterligare frågor väckts under processens gång. Nedanstående områden har identifierats som intressanta för fortsatta studier;

- Nu när IAS 36 tillämpats under flera år bör företagen vara väl bekanta med de nya reglerna och därför kunna tillämpa dem på ett korrekt och fullständigt sätt. Därav blir det intressant att följa bolags goodwillredovisning under en längre period för att studera variationer och mönster över flera konjunkturcykler. Felaktigheter i tillämpningen kan inte längre avfärdas som "nybörjarfel".
- Efter att ha följt den aktuella debatten angående goodwillredovisning har vi upptäckt att den främst innehåller kritik mot reglerna i IAS 36 medan få förslag på lösningar och alternativ hantering presenteras. Det kan därför vara intressant att undersöka insatta personers uppfattningar om hur reglerna skulle kunna utformas för att uppnå en högre grad av tillförlitlighet.
- Ytterligare ett intressant område vore att genomföra en fördjupad studie i debattens inverkan på normgivningen.

Källförteckning

Litteratur

- Artsberg, K. (2005). *Redovisningsteori – policy och praxis*. Malmö: Liber Ekonomi.
- Artsberg, K. (2003). *Redovisningsteori – policy och praxis*. Malmö: Liber Ekonomi.
- Björklund, M. och Paulsson, U. (2003) *Seminarieboken – att skriva, presentera och opponera*. Lund: Studentlitteratur.
- Bloom, M. (2009). Accounting For Goodwill. *ABACUS*, 45 (3) 379-389.
- Bryman, A., Bell, E. (2007). *Business research methods*. Oxford University Press
- Drefeldt, C. (2009). Den eviga frågan; vad är egentligen goodwill? *Balans*, 35 (12) 29.
- Engström, S. (2010). Goodwill – Ja, vad är det? *Balans*, 36 (1) 46-47.
- Falkman, P. (2000). *Teori för redovisning*. Lund: Studentlitteratur.
- FAR FÖRLAG. (2009). *Internationell redovisningsstandard i Sverige IFRS/LAS 2009*. Stockholm: FAR FÖRLAG AB.
- Flemg, H. E., (2008). The Need for Reliability in Accounting. *Journal of Accountancy*, 205 (5) 37-39.
- Gauffin, B. och Thörnsten, A. (2010). Nedskrivning av goodwill – Få nedskrivningar 2008 som följd av finanskrisen. *Balans*, 36 (1) 38-42.
- Grefberg, C. (2009). Goodwill ligger kvar på missvisande hög nivå. *Balans*, 35 (8-9) 9.
- Hatch, M-J. (2002). *Organisationsteori: moderna, symboliska och postmoderna perspektiv*. Lund: Studentlitteratur.
- Jacobsen, D-I. (2002) *Vad, hur och varför – Om metodval i företagsekonomi och andra samhällsvetenskapliga ämnen*. Lund: Studentlitteratur.
- Johansson, S-E (2008). Skyddsnät för nedskrivning av goodwill. *Balans*, 34 (4) [Elektronisk] (2010 – 04 – 21) Tillgänglig: <http://www.farkomplett.se/foing-customer/document.do?idPath=RTN65539@@RTN65542@@RTN75232@@RTN75234@@RTN00005FDA@@TN00005FDB>
- Johansson, S-E (2004). Goodwill skall kanske uppskrivas och inte nedskrivs. *Balans*, 30 (6-7) 29-34.

- Jönsson, S. (1991a). Role making for accounting while the state is watching. *Accounting, Organizations and Society*, 16 (5-6) 521-546.
- Jönsson, S. (1991b). Accounting elites and accounting theory: A reply to Paul Montagna. *Accounting, Organizations and Society*, 16 (1) 101-103.
- Körner, S., Wahlgren, L. (2006). *Statistisk dataanalys*. Lund: Studentlitteratur
- Lambright, K. T. (2009). Agency Theory and Beyond: Contracted Providers' Motivations to Properly Use Service Monitoring Tools. *Journal of Public Administration Research and Theory*, 19 (2) 207-227.
- Laux, C., Leuz, C. (2009). The crisis of fair-value accounting: Making sense of the recent debate. *Accounting, Organizations and Society*, 34, 826-834.
- Lönnqvist, R. (2006). *Årsredovisning i koncerner*. Danmark: Studentlitteratur.
- Machintosh N.B (1997). *Management Accounting and Control Systems: A structuration theory analysis*. Chichester: John Wiley & Sons
- Marton, J., Falkman, P., Lumsden, M., Pettersson, A.K., Rimmel, G. (2008). *IFRS – i teori och praktik*. Sundbyberg: Bonniers.
- Puxty, A.G., Willmott H. C., Cooper D. J., Lowe T. (1987). Modes of regulation in advanced capitalism locating accountancy in four countries. *Accounting, Organization and Society*, 12, (3) 273-291.
- Sundgren, S., Nilsson, H., Nilsson, S. (2007). *Internationell redovisning: teori och praxis*. Lund: Studentlitteratur.
- Streeck, W., Schmitter P. C. (1985) Community, market, state – and associations? The prospective contribution of interest governance to social order. *European Sociological Review*, 1, (2) 119-138
- Svenning, C. (2003) *Metodboken*. Eslöv: Lorentz Förlag.
- Tiessen, P., Waterhouse, H.J. (1983) Towards a descriptive theory of management accounting. *Accounting, Organization and Society*, 8, (2-3) 251-267.
- Wines, G., Dagwell, R., Windsor, C. (2007). Implications of the IFRS goodwill accounting treatment. *Managerial Auditing Journal*, 22, (9) 862-880.
- Ödman, P-J. (1979) *Tolkning förståelse vetande*. Almqvist & Wiksell Förlag AB. Stockholm.

Elektroniska källor

Alfa Laval årsredovisning 2009. Tillgänglig: http://www.alfalaval.com/about-us/investors-sv/reports/annual-reports/Documents/Annual_report_2009_sv.pdf (2010-05-03).

Alfa Laval årsredovisning 2008. Tillgänglig: http://www.alfalaval.com/about-us/investors-sv/reports/annual-reports/Documents/Annual_report_2008_sv.pdf (2010-05-03).

AstraZeneca årsredovisning 2009. Tillgänglig: http://www.astrazeneca.se/mshost2627214/content/resources/download/8276003/Arsredovisning_2010 (2010-05-04).

AstraZeneca årsredovisning 2008. Tillgänglig: <http://www.astrazeneca.se/mshost2627214/content/resources/gUserfiles/5459402> (2010-05-04).

Atlas Copco årsredovisning 2009, 2008 och 2007. Tillgänglig: <http://www.atlascopco.com/se/Investorrelations/Financialreports/Annualreports/index.asp> (2010-05-03).

Axfood årsredovisning 2009. Tillgänglig: <http://investor.axfood.se/files/press/axfood/Axfood-annual2009-sv.pdf> (2010-05-04).

Axfood årsredovisning 2008. Tillgänglig: http://investor.axfood.se/files/Axfood_Arsredovisning_2008.pdf (2010-05-04).

Axfood årsredovisning 2007. Tillgänglig: http://investor.axfood.se/files/Axfood_2007_sv.pdf (2010-05-04).

Electrolux årsredovisning 2009. Tillgänglig: http://ir.electrolux.com/files/Elux_SWE_Ars09_Del2.pdf (2010-05-06).

Electrolux årsredovisning 2008. Tillgänglig: http://ir.electrolux.com/files/Electrolux_Arsredovisning2008_Del2.pdf (2010-05-06).

Electrolux årsredovisning 2007. Tillgänglig: http://ir.electrolux.com/files/Elux_Ar07_SWE_Del2_low.pdf (2010-05-06).

Ericsson årsredovisning 2009 Tillgänglig: http://www.ericsson.com/ericsson/investors/financial_reports/2009/ericssonar2009_se.pdf (2010-05-05).

Ericsson årsredovisning 2008 Tillgänglig:

http://www.ericsson.com/ericsson/investors/financial_reports/2008/annual08/sites/default/files/downloads/Fullstandig_arsredovisning_2008_SE.pdf (2010-05-05).

Ericsson årsredovisning 2007 Tillgänglig:

http://www.ericsson.com/ericsson/investors/financial_reports/2007/annual07/ar_se_complete.pdf (2010-05-05).

Husqvarna årsredovisning 2009. Tillgänglig:

http://corporate.husqvarna.com/files/press/husqvarna/husq_annualrep_2009_sv.pdf (2010-05-06).

Husqvarna årsredovisning 2008. Tillgänglig:

http://corporate.husqvarna.com/files/press/husqvarna/Husqvarna_annual2008_sv.pdf (2010-05-06).

Husqvarna årsredovisning 2007. Tillgänglig:

http://corporate.husqvarna.com/files/press/husqvarna/Husqvarna_annual2007_sv.pdf (2010-05-06).

International accounting Standards Board webplats. Tillgänglig:

<http://www.iasb.org/Use+around+the+world/IFRS+translations/IFRS+translations.htm> (2010-04-16).

International accounting Standards Board webplats. Tillgänglig:

<http://www.iasb.org/The+organisation/IASCF+and+IASB.htm> (2010-04-17).

Lundin Petroleum årsredovisning 2009. Tillgänglig:

http://www.lundin-petroleum.com/Documents/ar_2009_s.pdf (2010-05-04).

Lundin Petroleum årsredovisning 2008. Tillgänglig:

http://www.lundin-petroleum.com/Documents/ar_2008_s.pdf (2010-05-04).

Lundin Petroleum årsredovisning 2007. Tillgänglig:

http://www.lundin-petroleum.com/Documents/ar_2007_s.pdf (2010-05-04).

Meda årsredovisning 2009. Tillgänglig:

http://www.meda.se/swedish/finansiell_information/arsredovisningar/meda_ar_2009_webb.pdf (2010-05-04).

Meda årsredovisning 2008. Tillgänglig:

http://www.meda.se/swedish/finansiell_information/arsredovisningar/final-meda_ar_2008_sv.pdf (2010-05-04).

Meda årsredovisning 2007. Tillgänglig:

http://www.meda.se/swedish/finansiell_information/arsredovisningar/meda_arsredovisning_2007_sv.pdf (2010-05-04).

Skanska årsredovisning 2009. Tillgänglig:

http://www.skanska.com/upload/Investors/Reports/2009/Arsredovisning/Skanska_Arsredovisning_2009.pdf (2010-05-03).

Skanska årsredovisning 2008. Tillgänglig:

http://www.skanska.com/upload/Investors/Reports/2008/arsredovisning/skanska_arsredovisning_2008.pdf (2010-05-03).

SKF årsredovisning 2009. Tillgänglig:

http://investors.skf.com/files/press/skf/SKF09_sv.pdf (2010-05-03).

SKF årsredovisning 2008. Tillgänglig:

http://investors.skf.com/files/press/skf/SKF_Annual_report_2008_sv.pdf (2010-05-03).

SSAB årsredovisning 2009. Tillgänglig:

<http://feed.ne.cision.com/wpyfs/00/00/00/00/00/10/B0/CF/wkr0011.pdf> (2010-05-05).

SSAB årsredovisning 2008. Tillgänglig:

<http://feed.ne.cision.com/wpyfs/00/00/00/00/00/0E/58/43/wkr0009.pdf> (2010-05-05).

SSAB årsredovisning 2007. Tillgänglig:

<http://feed.ne.cision.com/wpyfs/00/00/00/00/00/0B/D3/53/wkr0003.pdf> (2010-05-05).

Stora Enso årsredovisning 2009. Tillgänglig: http://www.storaenso.com/media-centre/publications/annualreport/Documents/F_Stora_Enso_ENG_Financial_2009.pdf

(2010-05-06).

Stora Enso årsredovisning 2008. Tillgänglig: http://www.storaenso.com/media-centre/publications/annualreport/Documents/SE_Annual_Report_08_swe.pdf

(2010-05-06).

Swedish match årsredovisning 2009. Tillgänglig:

http://www.swedishmatch.com/Reports/Annual%20reports/2009_Arsredovisning_SV.pdf (2010-05-04).

Swedish match årsredovisning 2008. Tillgänglig:

<http://www.swedishmatch.com/Reports/2009/20090401-swedish-match-publicerar-arsredovisning-for-2008-sv-2-418098.pdf> (2010-05-04).

Swedish match årsredovisning 2007. Tillgänglig:

http://www.swedishmatch.com/Reports/Annual%20reports/2007_Arsredovisning_SV.pdf (2010-05-04).

Tele2 årsredovisning 2009. Tillgänglig:

<http://www.tele2.com/files/2009-12-ENG-aaAnnual-Report.pdf> (2010-05-07).

Tele2 årsredovisning 2008. Tillgänglig:

http://www.tele2.com/files/T2_legal_eng_2008.pdf (2010-05-07).

Telia Sonera årsredovisning 2009. Tillgänglig:

http://www.teliasonera.com/Global/Reports/2009/AnnualReport_en.pdf (2010-05-07).

Telia Sonera årsredovisning 2008. Tillgänglig:

http://www.teliasonera.com/Global/Reports/2008/financial/AnnualReport_en.pdf (2010-05-07).

Telia Sonera årsredovisning 2007. Tillgänglig:

http://www.teliasonera.com/Global/Reports/2007/financial/AnnualReport_en.pdf (2010-05-07).

Tieto Oy årsredovisning 2009 Tillgänglig:

<http://www.tieto.com/default.asp?path=1,95,33518,33541> (2010-05-05).

Tieto Oy årsredovisning 2008 Tillgänglig:

<http://www.tieto.com/default.asp?path=1,95,33518,33541,43175> (2010-05-05).

Tieto Oy årsredovisning 2007 Tillgänglig:

<http://www.tieto.com/default.asp?path=1,95,33518,33541,37576> (2010-05-05).

1 = JA, 0 = NEJ, - = Inga upplysningar	Alfa Laval 2009	Atlas Copco 2009	SKF 2009	Skanska 2009	Swedish Match 2009
Värdering till verkligt värde?	0	0	0	0	0
Värdering till nyttjandevärde	1	1	1	1	1
· Finns antaganden angivna enligt kraven i IAS 36?	1	1	1	1	0
· Nämns rådande marknadsförutsättningar?	1	1	1	0	1
· Prognosperiod mer än 5år?	1	0	0	0	0
· Finns motivering?	1	-	-	-	-
Har nedskrivning gjorts på goodwill vid nedskrivningstestet?	0	1	1	1	0
· Finns upplysningar om händelser som lett till nedskrivning?	-	1	1	1	-
· Nämns finanskrisen?	-	0	0	0	-
· Har det resulterat i en minskning av total goodwill?	-	1	1	1	-
Har de bibehållit värdet på goodwill vid nedskrivningstestet?	1	0	0	0	1
· Finns motivering till bibehållet värde?	1	-	-	-	0
· Nämns finanskrisen?	1	-	-	-	-
Har förvärv gjorts som resulterat i ökad goodwill?	1	1	1	1	0
· Anges vad goodwillen består av?	1	1	1	0	-
Har diskonteringsränta angivits?	1	1	1	1	1
· Oförändrad jämfört med föregående år?	0	0	1	0	0
· Finns motivering?	-	-	0	-	-
· Höjd jämfört med föregående år?	1	0	0	0	1
· Finns motivering?	0	-	-	-	0
· Sänkt jämfört med föregående år?	0	1	0	1	0
· Finns motivering?	-	0	-	0	-
Har det gjorts känslighetsanalys på nedskrivningsprövningen?	0	1	1	1	1
· Finns beskrivning av denna?	-	0	0	1	0
Anges nivån på den kassagenererande enheten?	1	1	1	1	1
· Fler än fyra kassagenererande enheter?	0	1	1	1	1
· Finns motivering till val av kassagenererande enheter?	1	1	0	0	0

1 = JA, 0 = NEJ, - = Inga upplysningar	Axfood 2009	Astra Zeneca 2009	Meda 2009	Ericsson 2009	Tieto Oy 2009
Värdering till verkligt värde?	0	0	0	0	0
Värdering till nyttjandevärde	1	1	1	1	1
· Finns antaganden angivna enligt kraven i IAS 36?	1	1	0	1	1
· Nämnas rådande marknadsförutsättningar?	0	0	0	0	1
· Prognosperiod mer än 5 år?	0	1	0	0	0
· Finns motivering?	-	1	0	-	-
Har nedskrivning gjorts på goodwill vid nedskrivningstestet?	0	0	0	0	0
· Finns upplysningar om händelser som lett till nedskrivning?	-	-	-	-	-
· Nämnas finanskrisen?	-	-	-	-	-
· Har det resulterat i en minskning av total goodwill?	-	-	-	-	-
Har de bibehållit värdet på goodwill vid nedskrivningstestet?	1	1	1	1	1
· Finns motivering till bibehållet värde?	0	0	0	0	0
· Nämnas finanskrisen?	-	-	-	-	-
Har förvärv gjorts som resulterat i ökad goodwill?	1	0	0	1	0
· Anges vad goodwillen består av?	0	-	-	1	-
Har diskonteringsränta angivits?	1	1	1	1	1
· Oförändrad jämfört med föregående år?	0	1	1	1	0
· Finns motivering?	-	-	0	0	-
· Höjd jämfört med föregående år?	1	0	0	0	0
· Finns motivering?	0	-	-	-	-
· Sänkt jämfört med föregående år?	0	0	0	0	1
· Finns motivering?	-	-	-	-	1
Har det gjorts känslighetsanalys på nedskrivningsprövningen?	1	1	1	1	1
· Finns beskrivning av denna?	0	-	0	0	0
Anges nivån på den kassagenererande enheten?	1	1	1	1	1
· Fler än fyra kassagenererande enheter?	1	0	0	0	0
· Finns motivering till val av kassagenererande enheter?	0	0	0	0	0

1 = JA, 0 = NEJ, - = Inga upplysningar	SSAB 2009	Stora Enso 2009	Electrolux 2009	Husqvarna 2009	Tele 2 2009
Värdering till verkligt värde?	0	0	0	0	0
Värdering till nyttjandevärde	1	1	1	1	1
· Finns antaganden angivna enligt kraven i IAS 36?	1	1	1	0	1
· Nämnas rådande marknadsförutsättningar?	1	0	0	0	0
· Prognosperiod mer än 5år?	0	0	0	0	0
· Finns motivering?	-	-	-	-	-
Har nedskrivning gjorts på goodwill vid nedskrivningstestet?	0	0	0	0	1
· Finns upplysningar om händelser som lett till nedskrivning?	-	-	-	-	0
· Nämnas finanskrisen?	-	-	-	-	-
· Har det resulterat i en minskning av total goodwill?	-	-	-	-	1
Har de bibehållit värdet på goodwill vid nedskrivningstestet?	1	1	1	1	0
· Finns motivering till bibehållet värde?	0	0	0	-	-
· Nämnas finanskrisen?	1	-	-	-	-
Har förvärv gjorts som resulterat i ökad goodwill?	0	0	0	0	1
· Anges vad goodwillen består av?	-	-	-	-	1
Har diskonteringsränta angivits?	1	1	1	1	1
· Oförändrad jämfört med föregående år?	0	0	0	0	0
· Finns motivering?	-	-	-	-	-
· Höjd jämfört med föregående år?	0	0	1	0	0
· Finns motivering?	-	-	0	-	-
· Sänkt jämfört med föregående år?	1	1	0	1	1
· Finns motivering?	-	-	-	-	0
Har det gjorts känslighetsanalys på nedskrivningsprövningen?	1	1	1	1	1
· Finns beskrivning av denna?	1	1	0	0	0
Anges nivå på den kassagenererande enheten?	1	1	1	1	1
· Fler än fyra kassagenererande enheter?	0	1	0	0	1
· Finns motivering till val av kassagenererande enheter?	-	-	-	-	-

1 = JA, 0 = NEJ, - = Inga upplysningar	Lundin Petroleum 2009	Telia Sonera 2009
Värdering till verkligt värde?	0	0
Värdering till nyttjandevärde?	1	1
· Finns antaganden angivna enligt kraven i IAS 36?	0	1
· Nämnas rådande marknadsförutsättningar?	0	0
· Prognosperiod mer än 5 år?	0	1
· Finns motivering?	-	1
Har nedskrivning gjorts på goodwill vid nedskrivningstestet?	1	0
· Finns upplysningar om händelser som lett till nedskrivning?	1	-
· Nämnas finanskrisen?	0	-
· Har det resulterat i en minskning av total goodwill?	1	-
Har de bibehållit värdet på goodwill vid nedskrivningstestet?	0	1
· Finns motivering till bibehållet värde?	-	0
· Nämnas finanskrisen?	-	-
Har förvärv gjorts som resulterat i ökad goodwill?	1	1
· Anges vad goodwillen består av?	1	1
Har diskonteringsränta angivits?	1	1
· Oförändrad jämfört med föregående år?	1	0
· Finns motivering?	0	-
· Höjd jämfört med föregående år?	0	0
· Finns motivering?	-	-
· Sänkt jämfört med föregående år?	0	1
· Finns motivering?	-	0
Har det gjorts känslighetsanalys på nedskrivningsprövningen?	0	1
· Finns beskrivning av denna?	-	1
Anges nivån på den kassagenererande enheten?	1	1
· Fler än fyra kassagenererande enheter?	0	1
· Finns motivering till val av kassagenererande enheter?	0	0

1 = JA, 0 = NEJ, - = Inga upplysningar	Alfa Laval 2008	Atlas Copco 2008	SKF 2008	Skanska 2008	Swedish Match 2008
Värdering till verkligt värde?	0	0	0	0	0
Värdering till nyttjandevärde	1	1	1	1	1
· Finns antaganden angivna enligt kraven i IAS 36?	1	1	1	1	0
· Nämns rådande marknadsförutsättningar?	1	1	1	0	1
· Prognosperiod mer än 5år?	1	0	0	0	0
· Finns motivering?	1	-	-	-	-
Har nedskrivning gjorts på goodwill vid nedskrivningstestet?	0	0	1	0	0
· Finns upplysningar om händelser som lett till nedskrivning?	-	-	1	-	-
· Nämns finanskrisen?	-	-	1	-	-
· Har det resulterat i en minskning av total goodwill?	-	-	0	-	-
Har de bibehållit värdet på goodwill vid nedskrivningstestet?	1	1	0	1	1
· Finns motivering till bibehållet värde?	1	1	-	0	0
· Nämns finanskrisen?	1	0	-	-	-
Har förvärv gjorts som resulterat i ökad goodwill?	1	1	1	1	1
· Anges vad goodwillen består av?	1	1	1	0	0
Har diskonteringsränta angivits?	1	1	1	1	1
· Oförändrad jämfört med föregående år?	0	1	1	0	0
· Finns motivering?	-	0	0	-	-
· Höjd jämfört med föregående år?	0	0	0	1	0
· Finns motivering?	-	-	-	0	-
· Sänkt jämfört med föregående år?	1	0	0	0	1
· Finns motivering?	0	-	-	-	-
Har det gjorts känslighetsanalys på nedskrivningsprövningen?	0	1	1	1	1
· Finns beskrivning av denna?	-	0	1	1	0
Anges nivån på den kassagenererande enheten?	1	1	1	1	1
· Fler än fyra kassagenererande enheter?	0	1	1	1	1
· Finns motivering till val av kassagenererande enheter?	1	1	0	0	0

1 = JA, 0 = NEJ, - = Inga upplysningar	Axfood 2008	Astra Zeneca 2008	Meda 2008	Ericsson 2008	Tieto Oy 2008
Värdering till verkligt värde?	0	0	0	0	0
Värdering till nyttjandevärde	1	1	1	1	1
· Finns antaganden angivna enligt kraven i IAS 36?	1	1	0	1	1
· Nämnas rådande marknadsförutsättningar?	0	0	0	0	0
· Prognosperiod mer än 5 år?	0	1	0	0	0
· Finns motivering?	-	1	-	-	-
Har nedskrivning gjorts på goodwill vid nedskrivningstestet?	0	0	0	0	0
· Finns upplysningar om händelser som lett till nedskrivning?	-	-	-	-	-
· Nämnas finanskrisen?	-	-	-	-	-
· Har det resulterat i en minskning av total goodwill?	-	-	-	-	-
Har de bibehållit värdet på goodwill vid nedskrivningstestet?	1	1	1	1	1
· Finns motivering till bibehållet värde?	0	0	0	0	0
· Nämnas finanskrisen?	-	-	-	-	-
Har förvärv gjorts som resulterat i ökad goodwill?	1	0	1	1	0
· Anges vad goodwillen består av?	-	-	1	0	-
Har diskonteringsränta angivits?	1	1	1	1	1
· Oförändrad jämfört med föregående år?	1	1	1	0	0
· Finns motivering?	-	-	0	-	-
· Höjd jämfört med föregående år?	0	0	0	0	0
· Finns motivering?	-	-	-	-	-
· Sänkt jämfört med föregående år?	0	0	0	1	1
· Finns motivering?	-	-	-	0	-
Har det gjorts känslighetsanalys på nedskrivningsprövningen?	1	1	0	1	1
· Finns beskrivning av denna?	0	-	-	0	0
Anges nivå på den kassagenererande enheten?	1	1	1	1	1
· Fler än fyra kassagenererande enheter?	1	0	0	0	0
· Finns motivering till val av kassagenererande enheter?	0	0	0	0	0

1 = JA, 0 = NEJ, - = Inga upplysningar	SSAB 2008	Stora Enso 2008	Electrolux 2008	Husqvarna 2008	Tele 2 2008
Värdering till verkligt värde?	0	0	0	0	0
Värdering till nyttjandevärde	1	1	1	1	1
· Finns antaganden angivna enligt kraven i IAS 36?	1	1	1	0	1
· Nämnas rådande marknadsförutsättningar?	1	0	0	0	0
· Prognosperiod mer än 5år?	0	0	0	0	0
· Finns motivering?	-	-	-	-	-
Har nedskrivning gjorts på goodwill vid nedskrivningstestet?	0	1	0	0	1
· Finns upplysningar om händelser som lett till nedskrivning?	-	0	-	-	1
· Nämnas finanskrisen?	-	-	-	-	0
· Har det resulterat i en minskning av total goodwill?	-	1	-	-	1
Har de bibehållit värdet på goodwill vid nedskrivningstestet?	1	0	1	1	0
· Finns motivering till bibehållet värde?	0	-	0	0	-
· Nämnas finanskrisen?	1	-	-	-	-
Har förvärv gjorts som resulterat i ökad goodwill?	1	0	0	1	1
· Anges vad goodwillen består av?	0	-	-	-	1
Har diskonteringsränta angivits?	1	1	1	1	1
· Oförändrad jämfört med föregående år?	-	0	0	1	0
· Finns motivering?	-	-	-	-	-
· Höjd jämfört med föregående år?	-	1	0	0	0
· Finns motivering?	-	0	-	-	-
· Sänkt jämfört med föregående år?	-	0	1	0	1
· Finns motivering?	-	-	-	-	0
Har det gjorts känslighetsanalys på nedskrivningsprövningen?	1	1	1	1	1
· Finns beskrivning av denna?	1	1	0	0	0
Anges nivån på den kassagenererande enheten?	1	1	1	1	1
· Fler än fyra kassagenererande enheter?	0	1	0	0	1
· Finns motivering till val av kassagenererande enheter?	-	-	0	0	-

1 = JA, 0 = NEJ, - = Inga upplysningar	Lundin Petroleum 2008	Telia Sonera 2008
Värdering till verkligt värde?	0	0
Värdering till nyttjandevärde	1	1
· Finns antaganden angivna enligt kraven i IAS 36?	0	1
· Nämns rådande marknadsförutsättningar?	0	0
· Prognosperiod mer än 5 år?	0	1
· Finns motivering?	-	1
Har nedskrivning gjorts på goodwill vid nedskrivningstestet?	0	0
· Finns upplysningar om händelser som lett till nedskrivning?	-	-
· Nämns finanskrisen?	-	-
· Har det resulterat i en minskning av total goodwill?	-	-
Har de bibehållit värdet på goodwill vid nedskrivningstestet?	1	1
· Finns motivering till bibehållet värde?	0	0
· Nämns finanskrisen?	0	-
Har förvärv gjorts som resulterat i ökad goodwill?	0	1
· Anges vad goodwillen består av?	-	1
Har diskonteringsränta angivits?	1	1
· Oförändrad jämfört med föregående år?	-	0
· Finns motivering?	-	-
· Höjd jämfört med föregående år?	-	0
· Finns motivering?	-	-
· Sänkt jämfört med föregående år?	-	1
· Finns motivering?	-	0
Har det gjorts känslighetsanalys på nedskrivningsprövningen?	0	1
· Finns beskrivning av denna?	-	1
Anges nivå på den kassagenererande enheten?	1	1
· Fler än fyra kassagenererande enheter?	0	1
· Finns motivering till val av kassagenererande enheter?	0	0